

Guia sobre els tractaments de dades de caràcter excepcional en l'àmbit sanitari, sociosanitari i residencial en el context de l'emergència sanitària causada per la COVID-19

ÍNDIX

ÍNDIX.....	2
INTRODUCCIÓ	4
1. TRACTAMENT DE DADES AMB FINALITATS ASSISTENCIAL.....	5
1.1. Licitud del tractament	5
1.2. Proporcionalitat	5
1.3. Supòsits específics.....	5
1.3.1. Plataformes específiques per a consulta telemàtica habilitades per l'Administració	6
1.3.2. Plataformes específiques per a consulta telemàtica adoptades pel centre	6
1.4. Responsabilitat proactiva	7
1.4.1. Delegat de Protecció de Dades	7
1.4.2. Registre d'Activitats de Tractament.....	7
1.4.3. Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte.....	9
1.4.4. Mesures de seguretat	9
1.4.5. Drets dels interessats	12
1.4.6. Privacitat des del disseny i per defecte	14
1.4.7. Encarregats del tractament i comunicació de dades	15
1.4.8. Termini de conservació de les dades	16
2. TRACTAMENTS DE DADES AMB LA FINALITAT DE FACILITAR INFORMACIÓ A LES PERSONES VINCULADES AL PACIENT PER RAONS FAMILIARS O DE FET	17
2.1. Licitud del tractament	17
2.2. Proporcionalitat	17
2.2.1. Supòsits específics.....	18
2.3. Responsabilitat proactiva	18
2.3.1. Delegat de Protecció de Dades	18
2.3.2. Registre d'Activitats de Tractament.....	19
2.3.3. Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte.....	20
2.3.4. Mesures de seguretat	21
2.3.5. Drets dels interessats	24
2.3.6. Encarregats del tractament i comunicació de dades	27
2.3.7. Termini de conservació de les dades	27
3. TRACTAMENTS DE DADES AMB FINALITAT DE REDUIR ELS EFECTES D'ISOLACIÓ PROVOCATS PER LES MESURES DE DISTANCIAMENT SOCIAL EN EL MARC DE LA PANDÈMIA DE LA COVID-19	28
3.1. Legitimació	28
3.2. Proporcionalitat	29

3.3.	Responsabilitat proactiva	29
3.3.1.	Delegat de Protecció de Dades	30
3.3.2.	Registre d'Activitats de Tractament	30
3.3.3.	Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte.....	31
3.3.4.	Mesures de seguretat	32
3.3.5.	Drets dels interessats	35
3.3.6.	Privacitat des del disseny i per defecte	38

INTRODUCCIÓ

La pandèmia de COVID-19 actual ha suposat l'adopció de diverses mesures que han cercat la reducció de l'expansió del virus. Aquestes mesures han afectat a multitud de sectors i a les vides dels ciutadans dels estats afectats, però, per raó de la naturalesa de la pandèmia i dels serveis prestats a la societat, els sectors més afectats per la COVID-19 han estat els assistencials, socio-sanitaris i les residències de gent gran.

Aquests espais, a més de les mesures específiques que s'hagin adoptat per adaptar els serveis assistencials a la crisi sanitària, han hagut de posar en marxa iniciatives destinades a pal·liar els efectes que les mesures de distanciament social han tingut en els usuaris que, en molts casos, suposen la necessitat de tractar dades personals d'aquests. A més, en moltes ocasions, les dades personals són tractades en base a tecnologies de nova incorporació en la prestació de serveis assistencials o relacionats amb l'activitat pròpia d'aquests centres.

La declaració de l'Estat d'Alarma a l'Estat espanyol ha suposat una modificació substancial en la manera en la que certs drets fonamentals poden ser exercits per la ciutadania. Així mateix, la normativa en protecció de dades segueix plenament vigent, i d'obligat compliment per tot responsable i encarregat del tractament. No obstant, el Reglament General de Protecció de Dades i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals estableixen una regulació prou flexible per encabir-hi els diferents tractaments de dades impulsats per millorar l'estada de les persones afectades per aquesta situació i, en especial, per a les persones ingressades en centres sanitaris o residents en residències de tercera edat.

Des del Consorci de Salut i d'Atenció Social de Catalunya hem elaborat aquesta guia per tal de determinar l'encaix en matèria de protecció de dades dels tractaments impulsats pel sector, així com establir les bases per a facilitar la identificació de la correcta manera de dur a terme tots aquells tractaments de dades que cerquin millorar la qualitat de vida de les persones que es puguin veure afectades per la situació de pandèmia, més enllà del que suposa la prestació de serveis assistencials, socio-sanitaris o residencials.

En primer lloc, es valoren les alternatives als tractaments de dades habituals que s'han impulsat en el marc de la prestació de serveis assistencials. En aquest apartat s'inclouen supòsits específics que es poden donar en el marc actual de pandèmia per la COVID-19 que reforcen els serveis que, tradicionalment, es dirigeixen als pacients i usuaris dels centres de salut.

En segon lloc, es tenen en compte els tractaments que s'han pogut adoptar per tal de permetre a les persones vinculades als pacients i a altres tercers vinculats amb els pacients o residents rebre informació sobre l'estat de salut o altres informacions sobre la persona ingressada o resident. Es té en compte el fet que les mesures de distanciament social han modificat de manera substancial la manera en la que es facilita aquesta informació, en relació, especialment, en la manera en la que aquestes comunicacions es venien realitzant.

Per últim, s'analitzaran els tractaments de dades que es duen a terme per tal de mantenir el contacte entre els pacients ingressats o els residents en residències de la tercera edat.

1. TRACTAMENT DE DADES AMB FINALITATS ASSISTENCIAL

La situació de pandèmia ha suposat una modificació substancial en la manera en que els centres sanitaris presten els serveis a la ciutadania. Aquests canvis, més enllà de l'adaptació a la resposta a la COVID-19, han tingut efecte en la manera en que es realitza la tasca assistencial a pacients en relació a altres patologies o situacions de salut. La necessitat de continuar mantenint un adequat nivell de prestació assistencial alhora que es busca mantenir el distanciament social ha suposat que, en determinades ocasions, es reforcin mecanismes de consulta telemàtica i canals alternatius de comunicació entre el personal sanitari i els usuaris dels serveis de salut.

1.1. Licitud del tractament

Els tractaments de dades amb finalitats assistencials tenen encaix en el Reglament General de Protecció de Dades, pel que fa a la licitud, en diversos condicions de les establertes a l'article 6. En primer lloc, serà habitual determinar que la legitimació del tractament es trobarà en una missió d'interès públic establerta a la Llei 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanitat i les diverses lleis d'àmbit autonòmic aprovades a les diferents comunitats autònomes.

Així mateix, cal tenir present que els tractaments assistencials poden també tenir una legitimació basada en l'execució d'un contracte, pel que fa a la prestació de serveis de salut de caràcter privat o per a l'execució de contractes d'assegurança de salut. Aquest darrer cas és rellevant per quan existeixen certes prestacions de salut que poden produir-se en circumstàncies en les que, necessàriament, hauran de ser sufragades per entitats asseguradores, com, per exemple, la prestació de serveis assistencials per lesions produïdes en el context dels accidents de trànsit, sens perjudici de que normes legals estableixin règims propis de la missió d'interès públic.

Cal tenir present que les bases de licitud del tractament esmentades permeten el tractament de dades amb finalitats assistencials, incloent dades de salut en base a l'apartat 2.g i 2.h de l'article 9 del RGPD.

1.2. Proporcionalitat

Un cop determinada l'existència d'una base de licitud que permet el tractament de dades de salut amb finalitats assistencials, cal determinar si els models alternatius de tractament de dades en el marc de la pandèmia de COVID-19 són adequats en base al principi de proporcionalitat establert a l'article 5 RGPD. D'aquesta manera, caldrà assegurar que les dades són tractades amb finalitats legítimes, explícites i determinades. En definitiva, és necessari assegurar que les dades seran tractades als efectes de permetre mantenir un adequat nivell de prestació de serveis assistencials sense que aquestes dades puguin emprar-se per a l'assoliment d'altres finalitats.

1.3. Supòsits específics

Pel que fa a la proporcionalitat, cal destacar que aquesta s'haurà de tenir en compte en base a la manera en que es realitza el tractament de les dades. En general, la prestació de serveis assistencials es pot dur a terme des de plataformes específiques que tenien ja una existència prèvia a la crisi del coronavirus. Es tracta, entre altres, del sistema de

consulta telemàtica del Servei Murcià de Salut o la eConsulta del Servei Català de Salut. En altres ocasions, a fi d'evitar desplaçaments o per tal de descongestionar els centres de salut, s'han habilitat, o es poden habilitar, altres canals *ad hoc* per tal d'atendre als pacients o usuaris dels serveis de salut. És necessari analitzar aquests tractaments específics de manera que es pugui determinar el seu encaix en la normativa de protecció de dades.

1.3.1. Plataformes específiques per a consulta telemàtica habilitades per l'Administració

La utilització de plataformes específiques per a la teleconsulta habilitades per l'Administració competent en cada territori no presenta cap problemàtica específica des del punt de vista de la normativa en matèria de protecció de dades. L'Administració serà la responsable de vetllar per l'adequació d'aquests canals, pel que fa a informació als interessats, seguretat de la informació i establiment de les finalitats i criteris de proporcionalitat a aplicar al tractament. Així mateix, la participació dels proveïdors de serveis de salut per mitjà d'aquests canals es realitzarà d'acord a l'assoliment d'unes condicions mínimes, especialment de caràcter tècnic, que garanteixin un correcte funcionament de l'eina.

1.3.2. Plataformes específiques per a consulta telemàtica adoptades pel centre

En determinades ocasions, les plataformes disponibles habilitades per l'Administració poden presentar determinades limitacions, en especial si des dels centres s'opta per sistemes de teleconsulta basades en tecnologies de videoconsulta o videotrucada. Aquests mecanismes permeten als pacients desplaçaments als centres de salut. Així, es poden evitar, d'una banda, sortides del domicili i, per tant, un reforç de les mesures de confinament i distanciament social efectives contra l'expansió de la COVID-19. D'altra banda, s'evita que persones en situació de risc per raó d'edat o patologies prèvies es desplaci als centres de salut i, per tant, a zones amb alta possibilitat d'infecció o contacte amb persones infectades.

Existeixen plataformes específiques per a la consulta mèdica a distància, així com també plataformes de videotrucada no específicament dissenyades per a la comunicació entre pacients i professionals de la salut. En qualsevol cas, caldrà tenir en compte que aquestes eines i plataformes s'hauran de destinar, únicament, a les finalitats assistencials indicades. Així mateix, correspondrà a cada responsable del tractament avaluar que el tractament impulsat, en relació a les tecnologies aplicades o disseny del mateix, compleix amb el principi de proporcionalitat. En aquest sentit, cal valorar si el tractament es realitza de la manera menys intrusiva possible per assolir la finalitat proposada. També serà pertinent indicar que les dades tractades hauran de minimitzar-se de tal manera que només aquelles estrictament necessàries per assolir la finalitat seran tractades. Això implicarà, així mateix, que en la mesura del possible, es reduirà la recollida de dades al mínim imprescindible, tot i que, previsiblement, serà necessari tractar categories de dades addicionals a les que es tracten de manera habitual en la prestació de serveis assistencials, com, per exemple, les dades de contacte de les plataformes emprades per a la videoconsulta.

1.4. Responsabilitat proactiva

La utilització de sistemes, tecnologies o eines per al tractament de les dades sota el control del responsable del tractament implica, segons estableix el RGPD a l'apartat 2 de l'article 5^è, l'aplicació per part del responsable de les mesures adequades en base a l'aplicació del principi de responsabilitat proactiva. Resulta necessari, doncs, valorar la participació del Delegat de Protecció de Dades en el tractament de les dades; la inclusió del tractament en el Registre d'Activitats de Tractament; l'anàlisi de riscos, avaluació d'impacte i les mesures de seguretat aplicables al tractament i l'aplicació dels principis de privacitat des del disseny i per defecte.

Així mateix, caldrà tenir en compte els principis relatius a les relacions entre responsables i encarregats del tractament, els terminis de conservació de les dades, la manera en que es podran exercir els drets per part de les persones interessades i les eventuals comunicacions de dades a tercers que es puguin produir.

1.4.1. Delegat de Protecció de Dades

En la pràctica totalitat de casos en els que un responsable del tractament dugui a terme activitats de tractament com les analitzades en el present document serà necessari comptar amb un Delegat de Protecció de Dades designat. L'article 34.1.l de la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals estableix l'obligació de designar un Delegat de Protecció de Dades en els centres sanitaris legalment obligats a conservar les històries clíniques dels pacients, amb l'excepció d'aquells professionals sanitaris que realitzin la seva tasca a títol individual.

Cal tenir present que també serà obligatòria la designació d'un Delegat de Protecció de Dades en les Administracions Públiques i quan els responsables del tractament realitzin, com activitat principal i de manera habitual i sistemàtica, tractaments de dades a gran escala.

En el cas dels professionals que duguin a terme aquesta activitat i que no comptin amb un Delegat de Protecció de Dades, cal tenir en compte que aquests tractaments poden tenir un caràcter excepcional i limitar-se, únicament, al període d'excepcionalitat provocat per la pandèmia de COVID-19. Així, podrà argumentar-se que, en no tractar-se l'atenció telemàtica d'una activitat principal, no sigui necessari designar un Delegat de Protecció de Dades. No obstant, aquesta afirmació haurà de supeditar-se a la valoració específica de cada cas concret a causa del caràcter indeterminat del concepte jurídic pel qual es determina l'obligació de comptar amb un Delegat de Protecció de Dades en aquest cas. A més, cal recordar que, un cop determinada l'obligació de designar un Delegat de Protecció de Dades, aquest haurà de complir amb els requisits establerts a l'article 37.5 del Reglament General de Protecció de Dades i l'article 35 de la LOPDGDD.

1.4.2. Registre d'Activitats de Tractament

L'article 30 del RGPD i 31 de la LOPDGDD estableixen que els responsables i encarregats del tractament de dades personals hauran de disposar d'un registre de les activitats de tractament que duguin a terme. Aquest registre no serà obligatori per a organitzacions de menys de 250 persones, sempre que el tractament de les dades no

pugui comportar cap risc per als drets i llibertats de les persones, sigui de caràcter ocasional i no inclogui categories especials de dades personals o dades relatives a condemnes i infraccions penals.

El caràcter assistencial del tractament implicarà el tractament de dades de salut, el que implica, per tant, el tractament de categories especials de dades. Així, tot responsable i encarregat del tractament haurà de fer constar els tractaments de les dades en els respectius registres d'activitat de tractament. Aquest registre, a més, haurà de realitzar-se per escrit, sent possible també portar-lo per mitjans electrònics. Als efectes de complir amb aquesta obligació, caldrà, com a mínim, fer constar els següents elements que configuren el tractament:

Responsable del tractament	Identificació i adreça del responsable del tractament de les dades personals.
Activitat de tractament	Prestació telemàtica de serveis assistencials
Legitimació del tractament	Missió d'interès públic. Articles 6.1.e, 9.2.h i 9.2.i del RGPD ¹ .
Finalitat del tractament	Prestació de serveis assistencials per via telemàtica en relació a la situació excepcional per pandèmia de COVID-19.
Nom i dades de contacte del Delegat de Protecció de Dades	Identificació del DPD i adreça de contacte electrònica i/o física i número de telèfon.
Categories de dades personals tractades	Identificació de les persones i dades relatives a la salut.
Descripció de les mesures tècniques i organitzatives de seguretat de les dades	Descripció de les mesures aplicades ² .
Categories de destinataris de les comunicacions de dades	Les autoritats competents, respecte de les dades introduïdes al sistema d'història clínica compartida que resulti aplicable.
Transferències internacionals de dades	Identificar els països receptors de les dades (en relació a la ubicació de servidors dels proveïdors de solucions tecnològiques) i els mecanismes que habiliten aquesta transferència.
Terminis de conservació previstes de les dades	Identificació dels criteris de conservació de les dades ³ .

La fitxa anterior es facilita a títol d'exemple. L'elaboració de la fitxa de registre requerirà un anàlisi específic per al tractament dut a terme pel responsable o encarregat del tractament i requerirà de la consulta i assessorament per part del Delegat de Protecció de Dades.

¹ En ocasions poden identificar-se altres bases de legitimació del tractament com el consentiment de l'interessat en determinades finalitats addicionals o en canals alternatius de comunicació.

² Serà pertinent, en determinats casos, facilitar informació sobre les mesures de tractament de dades aplicades pels proveïdors de solucions tecnològiques.

³ Veure [punt 1.3.8](#) de la present guia.

1.4.3. Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte

Una de les mesures de responsabilitat proactiva pròpia del règim establert al RGPD és la valoració dels riscos del tractament als efectes d'aplicar les mesures de seguretat al tractament adequades.

L'anàlisi de riscos ha de tenir en compte la tipologia del tractament, la naturalesa de les dades tractades, el nombre d'afectats pel tractament i la varietat o quantitat de tractaments de dades realitzats per una organització.

D'altra banda, es determinats casos serà necessari establir el nivell de risc d'un tractament i l'efectivitat en la minoració d'aquest risc de les mesures de seguretat aplicables de manera prèvia a la posada en marxa del tractament en base a l'elaboració d'una Avaluació d'Impacte prèvia en Protecció de Dades (AIPD). Entre les condicions que fan necessari realitzar una AIPD cal destacar l'ús de noves tecnologies, la naturalesa, l'abast, el context o les finalitats del tractament i, en base a aquests elements, determinar si aquest tractament implica un alt risc per als drets i llibertats dels interessats. Així mateix, l'Agencia Española de Protección de Datos ha elaborat un llistat de tractaments que, de manera obligatòria, han de ser sotmesos a una AIPD, d'acord a l'obligació establerta a l'article 35.4 del RGPD. Entre aquests, cal destacar l'obligació de realitzar l'AIPD quan el tractament impliqui categories especials de dades, entre les que cal incloure les dades relatives a la salut. D'altra banda, la pròpia Agencia Española de Protección de Datos, seguint la potestat que li confereix l'article 35.5 del RGPD, ha elaborat un allista de tractaments exempts entre els que cal mencionar aquells realitzats en el marc de la seva tasca professional treballadors autònims que exerceixin de manera individual. En especial, aquesta excepció es fa extensiva a metges, professionals de la salut i advocats, i sempre que els tractaments realitzats no compleixin amb dues o més característiques que determinin la necessitat de realitzar una AIPD.

Cal tenir present, a més, que aquests criteris es limiten a les entitats que tenen l'Agencia Española de Protección de Datos com Autoritat de Control competent. Altres autoritats de control, inclús en territori de l'Estat espanyol, poden indicar criteris diferents en les respectives llistes de tractaments pels quals és obligatòria l'AIPD o que resten exempts d'elaborar el mateix.

En qualsevol cas, caldrà tenir en compte que l'anàlisi de riscos o avaluació d'impacte s'haurà de realitzar tenint en compte quines mesures organitzatives i tècniques es podran aplicar per tal de minorar els riscos per als drets i llibertats de les persones interessades. En la situació actual, a més, caldrà realitzar els pertinents exercicis de ponderació de drets tenint en compte l'Estat d'Alarma decretat pel Govern espanyol, els riscos sobre altres drets constitucionalment reconeguts, com el dret a la vida i la dignitat humana, i les afectacions sobre aquests drets que, en termes de cost d'oportunitat, puguin resultar de la no realització dels tractaments de dades alternatius proposats.

1.4.4. Mesures de seguretat

Tot tractament de dades ha de ser realitzat de manera que es garanteixi la màxima seguretat possible en la forma en que el mateix es duu a terme. Aquesta seguretat ha de valorar-se tenint en compte les dimensions de confidencialitat de les dades, integritat de la informació, autenticitat de les dades, traçabilitat en el tractament i disponibilitat de les dades.

1.4.4.1. Confidencialitat de les dades

Els tractaments de dades alternatius impulsats per raó de la pandèmia de COVID-19 poden presentar certs elements de risc pel que fa a la confidencialitat de les dades en dependre de tecnologies o serveis prestats per tercers.

En primer lloc, cal diferenciar les eines i tecnologies que poden ser aplicades als tractaments i els riscos per a la confidencialitat de les dades que cadascuna d'aquestes implica.

Així, pel cas que la prestació de serveis assistencials es realitzi per mitjà de trucada telefònica, cal tenir en compte la protecció a les comunicacions que brinda la Llei 9/2014, de 9 de maig, General de Telecomunicacions. Aquesta norma garanteix el secret de les comunicacions de totes les dades transmeses directament a través de les xarxes públiques de telecomunicacions explotades per les operadores. D'aquesta manera, l'enviament de dades per mitjà de missatges SMS o similars, així com la realització de trucades telefòniques, no suposarà cap risc rellevant, en termes generals, per a la confidencialitat de la informació.

Qüestió diferent presenta la comunicació entre el responsable del tractament i el receptor dels serveis assistencials quan aquesta prestació es realitza per mitjà de proveïdors de servei de la societat de la informació, que si bé empen les xarxes públiques esmentades, aquest ús es realitza *over-the-top*, és a dir serveis de trucada per IP, missatgeria instantània i correu electrònic basats en la comunicació per internet, però no sotmesos a la normativa general de telecomunicacions de la Unió o dels estats membre. Així, i a falta de la regulació específica que previsiblement serà introduïda pel Reglament sobre la Privacitat i les Comunicacions Electròniques, actualment en tràmit, cal considerar que l'ús d'aquestes eines i serveis pot posar en risc la confidencialitat de les comunicacions.

Tenint en compte aquest fet, serà adequat que el responsable del tractament determini, en el pertinent anàlisi de riscos o avaluació d'impacte, les conseqüències derivades de la forma en que es durà a terme el tractament respecte de la confidencialitat.

Serà oportú, en aquest sentit, valorar quines són les mesures que el proveïdor dels serveis ha establert en base a garantir la seguretat. En aquest sentit, serà oportú identificar l'existència de mètodes d'encriptament de la informació mentre aquesta es transmet. En especial, es tindrà en compte l'existència d'una metodologia d'encriptament de punt a punt que impedeixi que, fins i tot, el propi proveïdor dels serveis sigui capaç d'accedir a la informació. En cas que aquesta opció no sigui possible, caldrà optar per aquell proveïdor o aplicació que garanteixi un major nivell de protecció en aquest sentit, en especial si el tractament de les dades implica la transferència de la informació a tercers estats que no garanteixin un nivell de protecció equivalent al de la Unió Europea.

1.4.4.2. Integritat de les dades

La integritat de les dades es correspon amb la necessitat que el tractament de les dades es realitzi sobre dades complertes i no alterades. Així, caldrà establir canals que garanteixin que les dades obtingudes es corresponguin amb les dades reals, sense que aquestes puguin modificar-se de manera inadvertida per al responsable del tractament.

En aquest sentit, els tractaments de dades en base a tecnologies que permeten l'atenció en temps real, com la trucada telefònica o la videotrucada, reduiran els riscos per a la integritat de les dades. No obstant, caldrà valorar si els sistemes emprats són susceptibles de rebre atacs tipus *man-in-the-middle* o similars que puguin suposar una alteració de la informació en el trànsit entre l'emissió de la mateixa per part de l'interessat i la recepció per part del responsable del tractament. Així mateix, serà oportú escollir proveïdors de serveis solvents que garanteixin uns nivells mínims de qualitat i integritat en la transmissió de la informació.

1.4.4.3. Autenticitat de les dades

L'autenticitat de les dades es basa en la necessitat, a l'hora de realitzar el tractament, d'identificar de manera adequada a la persona interessada. En aquest sentit, serà pertinent que el responsable del tractament elabori protocols que siguin del coneixement de les persones encarregades de dur a terme el tractament i que permetin establir uns criteris sòlids d'identificació del pacient en funció de la forma en que el tractament de dades es dugui a terme. De la mateixa manera que en la prestació presencial de serveis assistencials, serà necessari identificar correctament la persona atesa per tal de poder fer de manera adequada el registre de la informació mèdica a la història clínica o la documentació adient identificant de manera inequívoca al seu titular.

1.4.4.4. Traçabilitat del tractament

La traçabilitat del tractament es correspon amb la possibilitat de determinar les accions que, en relació a les dades personals, realitzen les persones físiques habilitades pel responsable del tractament, que es duen a terme. En aquest sentit, el més habitual, en el tractament de les dades de salut, és l'elaboració del registre d'accessos. Si bé aquest registre, com a mesura de traçabilitat, s'aplicarà al tractament en la mesura que les dades s'aniran incorporant a la història clínica o al curs clínic en la mateixa mesura en que es faria en una visita presencial, serà adequat facilitar al pacient o usuari informació sobre la identitat del professional mèdic que intervé de forma telemàtica. D'aquesta manera, el propi interessat podrà establir la identificació del professional sanitari alhora que es dona compliment al deure d'identificació del professional conforme a l'article 5.1.e de la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries.

Així mateix, serà adequat establir, en les eines emprades per a la realització del tractament de dades, comptes individualitzats per a cada professional que realitzi les tasques d'atenció telemàtica, així com mecanismes que permetin mantenir cert control d'aquestes eines per part del responsable del tractament, en la mesura que aquestes mesures puguin ser aplicables.

1.4.4.5. Disponibilitat de les dades

La disponibilitat de les dades tindrà una importància relativa pel que fa als riscos que puguin determinar-se en els tractaments de dades per a la prestació de serveis assistencials de manera telemàtica, per quant aquests tractaments tindran caràcter instantani i les dades es conservaran únicament, de la mateixa manera en que es conservarien en la consulta presencial. No obstant, cal tenir en compte que la disponibilitat podrà respondre a criteris d'esclatxa digital o disponibilitat de la tecnologia

adequada per part dels usuaris dels serveis. En aquest sentit, des de l'òptica dels riscos per als drets fonamentals, caldrà tenir en compte que la utilització de tecnologies o eines que, malgrat oferir un alt nivell de seguretat respecte de les dimensions anteriors, no sigui accessible de manera generalitzada per les categories d'interessats previsiblement afectats pel tractament podrà suposar un risc de discriminació i restricció a l'exercici de drets per part dels interessats que quedaran exclosos de la prestació dels serveis.

En aquest sentit, la disponibilitat de les dades operarà com un element ponderador entre la seguretat del tractament i la capacitat del tractament implementat per servir a la finalitat assistencial respecte del major nombre possible d'interessats.

1.4.5. Drets dels interessats

Els drets dels interessats establerts als articles 15 a 22 del RGPD, així com el dret d'informació establert als articles 13 i 14 del RGPD, segueixen vigents pel que fa als tractaments analitzats. No obstant, en relació a la naturalesa d'aquests tractaments, cal identificar determinades especificitats en la manera en que responsables i encarregats del tractament hauran de facilitar la informació als interessats i atendre les peticions que aquests, eventualment, puguin formular.

1.4.5.1. Drets d'informació

El dret a informació en el tractament de les dades que empara els interessats suposa l'obligació per al responsable del tractament de facilitar-la en la manera prevista als articles 13 i 14 del RGPD, segons si les dades s'obtenen o no directament de l'interessat, i de l'article 11 de la LOPDGDD. En aquest sentit cal tenir en compte que, en cas d'emprar una dada de la qual ja es disposa, com el número de telèfon, caldrà afegir la informació prevista a l'article 14, el que implicarà que serà pertinent indicar la font de la que s'ha obtingut la dada.

En segon lloc, caldrà valorar si es necessari informar a l'interessat. L'article 13.4 del Reglament General de Protecció de Dades estableix que no serà necessari informar a l'interessat si ja disposa de la informació.

En la pràctica totalitat de casos, la situació suposarà o un tractament novedós de dades de les que ja es disposava o, també la incorporació de noves dades personals. Aquest canvi en les categories de dades tractades i en la forma en que es realitza el tractament necessitarà, així mateix, la modificació de la informació que, en principi, ja hauria d'haver estat facilitada a l'interessat. Així, serà oportú facilitar, simplement, aquesta nova informació.

Per tal de complir amb el deure d'informació es podrà optar per una indicació de la mateixa de manera verbal, o indicar un espai web on aquesta informació actualitzada es trobi accessible. En cas de que resulti necessari obtenir noves dades de l'interessat, serà recomanable facilitar aquesta informació en el mateix moment de la recollida. Per últim, també serà pertinent indicar la referència a la política de privacitat o informació del tractament del proveïdor de serveis telemàtics i recollir el consentiment de l'interessat en cas que part o la totalitat del tractament hagués de legitimar-se sota aquesta base.

1.4.5.2. Dret d'accés

Pel que fa al dret d'accés, la manera en que aquest es tramitarà serà idèntica a les peticions que es puguin derivar de l'atenció presencial. En aquest sentit, cal identificar la informació a facilitar en cas d'una petició d'accés. En termes generals, la informació a facilitar serà aquella que consta a la història clínica del pacient, amb l'excepció d'aquella informació l'accés a la qual suposi un perjudici per als drets de terceres persones ni dels professionals que han participat en l'elaboració, amb especial menció a la reserva de les anotacions subjectives.

D'altra banda, pel que fa a la informació sobre les dades tractades de l'interessat, s'haurà de facilitar informació relativa a les dades incloses en el tractament. Així mateix, en cas que les sessions telemàtiques es gravessin, a més de complir amb l'obligació d'informar, caldrà poder facilitar una còpia d'aquestes gravacions a la persona interessada, amb els límits habituals en l'exercici del dret d'accés.

1.4.5.3. Dret de rectificació

El dret de rectificació no presentarà cap diferència notable respecte dels tractaments de dades ordinaris en relació a la prestació de serveis assistencials. No obstant, caldrà tenir en compte que es podrà sol·licitar la modificació de les dades de contacte de les aplicacions pertinents o dels números de telèfon a través de les quals es realitza la prestació telemàtica de serveis assistencials. Serà necessari comptar amb mecanismes o protocols adequats que garanteixin que aquestes modificacions es fan amb la garantia oportuna pel que fa a la correcta identificació de l'interessat i exactitud de les dades aportades.

1.4.5.4. Dret de supressió

De la mateixa manera que en el cas anterior, el dret de supressió de les dades només serà pertinent per aquelles dades que ja no siguin necessàries per assolir la finalitat del tractament o quan les dades fossin tractades de manera il·lícita. Així mateix, també serà pertinent el dret de supressió quan l'interessat exerceixi un dret d'oposició al tractament i no prevalguin altres motius legítims per al tractament. Cal tenir en compte que aquesta supressió serà aplicable a les dades tractades específicament per a la prestació de serveis telemàtics un cop aquests ja no es duguin a terme en finalitzar la situació d'excepcionalitat, com l'adreça de correu de l'interessat. Així mateix, aquest dret també podrà ser exercit en cas que es conservin les dades de la consulta telemàtica, com la gravació de veu o de vídeo i àudio.

1.4.5.5. Dret d'oposició

El dret d'oposició serà oportú en tant que, malgrat tractar-se d'un tractament de dades legítim, existeixin raons personals que prevalguin i que suposin que el tractament de dades no pot ser dut a terme. En el cas concret, aquesta oposició podrà sol·licitar-se en base a la impossibilitat de realitzar el tractament de dades concret. Si la consulta es realitza per via telefònica, per exemple, i l'interessat no té accés a un aparell de telèfon, el tractament de les dades no serà possible i, per tant, la oposició es presentarà *de facto* més enllà de l'exercici formal d'aquest dret. En aquest sentit, es podrà valorar la

realització de tractaments de dades *ad hoc* que permetin realitzar el tractament de manera que els drets, interessos i llibertats de l'interessat siguin protegits en la mesura del possible.

1.4.5.6. Dret de limitació

El dret de limitació del tractament pot sol·licitar-se respecte de les dades de les quals se n'impugni l'exactitud, en cas que el tractament resulti il·lícit o es formuli una oposició al tractament per part de l'interessat. En aquest cas, la limitació del tractament no suposarà cap novetat en la manera en que habitualment es venia tramitant, amb l'excepció que, en cas de que es conservin gravacions d'àudio o vídeo de les consultes de manera il·lícita, es podrà sol·licitar la limitació del tractament als efectes de conservar aquestes gravacions.

1.4.5.7. Dret de portabilitat

El dret a la portabilitat es pot sol·licitar respecte d'aquells tractaments de dades realitzats en base al consentiment o a l'execució d'un contracte, quan el tractament es realitzi per mitjans automatitzats. En el cas analitzat no és previsible que es donin situacions a l'efecte, tot i que, en cas de considerar-se que la resposta a l'exercici del dret de portabilitat ha de ser positiva, en tant que el servei prestat s'ha basat en l'execució d'un contracte, aquest dret serà respectat en tant que es faciliti la gravació de la consulta, quan aquesta es conservés, al propi interessat o al tercer designat per aquest.

1.4.6. Privacitat des del disseny i per defecte

Els tractaments de dades analitzats es troben sotmesos als principis de protecció de dades per disseny i per defecte establerts a l'article 25 del RGPD. Així, aquests tractaments han d'incorporar, d'una banda, els criteris de valoració adequats per part del responsable del tractament de manera prèvia a la seva posada en funcionament.

D'altra banda, cal establir mecanismes que garanteixin que, per defecte, les dades tractades siguin aquelles mínimes necessàries per assolir les finalitats del tractament.

1.4.6.1. Privacitat des del disseny

De manera prèvia a l'inici del tractament és pertinent analitzar l'estat de la tècnica, el cost de la seva aplicació i la naturalesa, àmbit, context i finalitat del tractament. Tots aquests elements, en suma a l'anàlisi dels riscos pels drets i llibertats dels interessats, conformaran els elements respecte dels quals el responsable del tractament haurà de determinar la possibilitat, o no, de dur a terme aquest tractament, així com les mesures tècniques i organitzatives que resultin escaients a fi de minorar aquests riscos.

Les circumstàncies excepcionals provocades per la pandèmia de COVID-19 han suposat la necessitat d'adaptar ràpidament els tractaments de dades a les noves circumstàncies, pel que, en moltes ocasions, no haurà estat possible realitzar de manera detallada l'anàlisi dels elements propis de la privacitat des del disseny. En tot cas, sí serà adequat i pertinent fer una valoració adequada dels riscos pels drets i llibertats que presenta tot tractament de dades; valorar la tecnologia disponible, en especial quan

existeixi una varietat de proveïdors de serveis de la informació amb productes o serveis similars; i les característiques que, previsiblement, presentaran les categories d'interessats afectades pel tractament als efectes de seleccionar aquells procediments que puguin resultar més accessibles per aquestes.

1.4.6.2. Privacitat per defecte

El responsable del tractament, d'acord al que disposa l'article 25.2 RGPD, haurà d'establir les mesures organitzatives i tècniques necessàries per tal d'assolir que, per defecte, només es tractin les dades persones necessàries per la finalitat del tractament. D'aquesta manera, en el moment en que el responsable del tractament decideixi modificar els tractaments de dades que es venen realitzant als efectes de continuar prestant serveis assistencials adaptats a les circumstàncies provocades per la pandèmia de COVID-19, haurà de valorar aquelles opcions que suposin la menor afectació pel que fa a les categories de dades tractades en relació a l'assoliment de la finalitat assistencial amb les majors garanties possibles, de manera anàloga a aquelles garanties que aporta la prestació presencial de serveis assistencials.

1.4.7. Encarregats del tractament i comunicació de dades

La prestació de serveis assistencials per mitjà de tractaments de dades alternatius adaptats a la situació de pandèmia per COVID-19 implicarà, probablement, l'aplicació de tecnologies o serveis propis de la societat de la informació prestats per tercers proveïdors d'aquests serveis. El caràcter predeterminat de les tecnologies i condicions d'accés al servei provocarà, així mateix, que la capacitat del responsable del tractament d'establir les instruccions sobre la manera en la que es realitzarà el tractament de les dades sigui molt limitada, havent d'acceptar, en la majoria d'ocasions, les condicions generals d'accés i prestació del servei establertes pel proveïdor.

En aquest sentit, les pràctiques adequades a seguir pel responsable del tractament passaran per seleccionar el proveïdor que millor s'adeqüi a la manera en que el responsable consideri que les dades han de ser tractades. Per determinar quina opció serà la més adient, el responsable del tractament haurà de realitzar una cerca de proveïdors, establir uns criteris de qualitat i seguretat i avaluar els proveïdors en base aquests criteris a fi de prendre la decisió adequada. Aquests criteris, a més, hauran de cercar un equilibri entre la qualitat i la seguretat i el coneixement d'aquestes solucions per part dels interessats o la facilitat per accedir al servei d'aquests. Així, per exemple, aquells proveïdors que presentin solucions amb alts nivells de seguretat i qualitat, però que requereixin alts nivells de coneixement tècnic o altres requisits per accedir al serveis hauran de ser desestimats. En aquest sentit, serà important tenir en compte les categories d'interessats de qui es tractaran les dades, ja que, en cas contrari, es podria donar la situació en que gran part dels interessats quedés exclòs del servei, el que suposaria una discriminació en la prestació dels serveis i, en definitiva, un risc per als drets i llibertats de gran part dels interessats als quals el tractament de dades aniria dirigit en un principi, però que, en un excés de zel per la seguretat de la informació, quedarien exclosos de la prestació de serveis.

1.4.8. Termini de conservació de les dades

Les dades personals tractades es trobaran subjectes a diversos terminis de conservació segons la finalitat vinculada a cada categoria de dades.

Pel que fa a les dades clíniques, en tant que aquestes s'incorporaran a la història clínica del pacient en la mateixa mesura en que s'incorporarien en les prestacions presencials de servei, els terminis de conservació serà de cinc anys, com a mínim, tal com estableix l'article 17 de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, així com els diferents terminis que pugui establir la legislació autonòmica aplicable.

D'altra banda, les dades tractades als efectes de poder establir la comunicació amb els pacients, com els identificadors d'usuari de determinades aplicacions, adreces de correu electrònic, números de telèfon o qualssevol categories de dades tractades addicionalment, hauran de conservar-se únicament mentre es realitzin els tractaments de dades extraordinaris o excepcionals duts a terme a causa de la pandèmia de COVID-19. Així mateix, com a criteri general, les dades relatives a la imatge o so que es tractin en el transcurs de les videotrucades o trucades que es puguin realitzar no hauran de ser conservades, limitant-se el tractament de les dades a aquell que es realitzi en temps real.

2. TRACTAMENTS DE DADES AMB LA FINALITAT DE FACILITAR INFORMACIÓ A LES PERSONES VINCULADES AL PACIENT PER RAONS FAMILIARS O DE FET

El desenvolupament d'aquesta crisi sanitària ha comportat que els canals d'informació habituals s'hagin hagut d'adaptar a les normes de seguretat imposades amb la intenció de contenir la propagació del virus. L'objectiu és conciliar el dret a la informació sanitària amb aquestes mesures excepcionals de seguretat que impedeixen l'acompanyament i restringeixen les visites als afectats. La via escollida per salvaguardar aquest dret i alhora garantir el compliment de les normes de seguretat és la comunicació telemàtica per mitjà de solucions telefòniques i serveis *over-the-top (OTT)* entre d'altres per part dels professionals sanitaris als familiars o persones vinculades del pacient.

2.1. Licitud del tractament

Aquests canals habilitats de manera excepcional estan subjectes a un procediment amb mesures articulades per assegurar el compliment de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'Autonomia del pacient i de Drets i Obligacions en Matèria d'Informació i Documentació Clínica, en concret, de l'article 5.1 que estableix el dret dels familiars a la informació assistencial. Aquest precepte que es troba també recollit en les diferents normatives autonòmiques legitima aquest tractament donat que es necessari tractar aquestes dades personals per complir amb una obligació legal aplicable al responsable del tractament que ha de recollir les dades. Aquesta finalitat tindria encaix en el que estableix l'article 6 del Reglament General de Protecció de Dades, especialment en el punt 1.c d'aquest article, donat que s'està complint amb el dret a la informació assistencial.

Per tant, el compliment d'aquesta obligació legal d'informar a les persones vinculades al pacient, per raons familiars o de fet legitima que es dugui a terme aquest tractament de dades. No obstant, es possible que sorgeixin altres finalitats sobrevingudes del tractament d'aquestes dades, que haurien de buscar una base de legitimació pertinent. És a dir, ampliar el tractament a altres finalitats requerirà al mateix temps buscar altres bases que legitimin aquest tractament.

2.2. Proporcionalitat

Tenint ja una base que legítimi el tractament de dades de salut que suposa aquest servei d'informació telefònica, cal passar a analitzar si aquest tractament s'ajusta als criteris establerts per l'article 5 del RGPD per valorar la proporcionalitat del tractament. Es a dir, cal per una banda determinar que es pot realitzar aquest tractament de dades mantenint una bona prestació i al mateix temps assegurant el compliment d'aquest amb unes finalitats legítimes, explícites i determinades.

En definitiva, als efectes de determinar la proporcionalitat del tractament, s'haurà d'analitzar si la prestació d'aquest servei telemàtic compleix amb el principi de minimització de dades i també si aquesta intrusió que s'està produint en l'esfera de la

privacitat dels interessats és la mínima necessària per poder proveir el servei. En aquest punt, s'haurien d'establir una sèrie mesures tècniques i organitzatives enfocades a minimitzar la quantitat de dades que es recullen, i també procurar que aquestes donin indicacions sobre com tractar aquestes dades segons del canal a partir del qual arriben, ja que en aquest tractament una de les peculiaritats es que es tracten dades que ja tenim recollides (dades mèdiques dels pacients) amb altres dades recollides específicament per dur a terme aquest tractament (dades de contacte de les persones vinculades). Cal afegir que una diferència rellevant respecte a l'atenció presencial és el fet que quan aquest tractament es du a terme de forma telemàtica no es produeix una identificació *in situ* d'aquest interessat que ha de rebre la informació. Per tant, el responsable del tractament s'ha de plantejar quines mesures pot establir per gestionar aquesta recollida de dades al mateix temps que compleix amb els criteris del principi de proporcionalitat.

2.2.1. Supòsits específics

Per analitzar la proporcionalitat del tractament, caldrà avaluar la manera com es realitza aquest. En general, els centres sanitaris podrien establir unes directrius per dur a terme aquesta tasca que podrien consistir en informar per via telefònica (de forma diària i en un horari preestablert) als familiars o persones vinculades sobre l'estat clínic del pacient. En alguns casos, es podria habilitar també un sistema de missatges SMS, que enviarien al telèfon de la persona designada la informació sobre l'estat de salut del pacient. Aquestes tasca també es podria dur a terme per mitjà de serveis OTT, en funció de les necessitats que identifiqui cada centre.

Seguint el principi de proporcionalitat, les dades personals només s'han de tractar si la finalitat del tractament no es pot aconseguir de manera raonable per altres mitjans. En aquest cas, queda justificat que existeix un interès legítim en realitzar aquest tractament, doncs s'ha de garantir aquest dret d'informació sobre l'estat clínic del pacient.

2.3. Responsabilitat proactiva

En aquest sentit, cal demostrar que el responsable del tractament aplica les mesures tècniques i organitzatives apropiades per tal de garantir i poder demostrar que el tractament de dades és conforme al RGPD. Resulta necessari doncs entrar a valorar com es podria extrapolar la garantia d'aquest compliment en relació a les mesures que preveu la normativa per demostrar-lo.

2.3.1. Delegat de Protecció de Dades

La figura del Delegat de Protecció de Dades pot entrar en joc a l'hora d'avaluar tots els aspectes relacionats amb la identificació de la base jurídica, la proporcionalitat i en general, el compliment del tractament de dades amb els principis del RGPD. En la gran majoria de casos en els que un responsable del tractament dugui a terme activitats de tractament com les analitzades en el present document serà necessari comptar amb un Delegat de Protecció de Dades designat. L'article 34.1.I de la Llei Orgànica 3/2018, de

5 de de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals estableix l'obligació de designar un Delegat de Protecció de Dades en els centres sanitaris legalment obligats a conservar les històries clíniques dels pacients, amb l'excepció d'aquells professionals sanitaris que realitzin la seva tasca a títol individual. Serà molt recomanable que els responsables del tractament requereixin al Delegat de Protecció de Dades la seva intervenció en el disseny de les bases teòriques sobre les quals s'ha d'estructurar aquest tractament.

2.3.2. Registre d'Activitats de Tractament

L'adaptació d'una organització a les obligacions del RGPD inclou la revisió dels tractaments de dades de caràcter personal que realitza. D'acord amb el principi de responsabilitat proactiva, s'haurà de definir el nivell de segregació o agregació amb el qual es vol realitzar el tractament de dades de caràcter personal que requereix l'activitat. S'ha de valorar fins a quin punt la segregació d'aquest tractament en elements diferents es correspon amb les finalitats, les bases jurídiques i les categories d'interessats que s'han identificat. L'article 30.5 estableix que aquest registre no serà obligatori per a organitzacions de menys de 250 persones, sempre que el tractament de les dades no pugui comportar cap risc per als drets i llibertats de les persones, sigui de caràcter ocasional i no inclogui categories especials de dades personals o dades relatives a condemnes i infraccions penals.

El tractament analitzat en aquest punt implica de forma clara el tractament de dades de salut, per la qual cosa s'hauria d'incloure en el registre d'activitats de tractament de l'entitat en qualsevol cas, tot seguint les directrius que estableixen l'article 30 del RGPD i 31 de la LOPDGDD.

Per tal d'acomplir amb aquesta obligació, aquest registre s'haurà de portar per escrit, fent constar com a mínim els elements següents adaptats als tractaments escollits per cada entitat:

Responsable del tractament	Identificació i adreça del responsable del tractament de les dades personals.
Activitat de tractament	Prestació telemàtica del dret a la informació clínica del pacient
Legitimació del tractament	Compliment d'una obligació legal. Article 6.1.c del RGPD
Finalitat del tractament	Prestació del dret d'informació clínica del pacient a familiars i persones vinculades per via telemàtica en relació a la situació excepcional per pandèmia de COVID-19.
Nom i dades de contacte del Delegat de Protecció de Dades	Identificació del DPD i adreça de contacte electrònica i/o física i número de telèfon.
Categories de dades personals tractades	Identificació de les persones (personal sanitari i familiars i persones vinculades) i dades relatives a la salut.
Descripció de les mesures tècniques i organitzatives de seguretat de les dades	Descripció de les mesures aplicades. Descripció dels protocols d'autenticació i de recollida de les dades de contacte.
Categories de destinataris de les comunicacions de dades	Familiars i persones vinculades al pacient.

Transferències internacionals de dades	No es preveuen.
Terminis de conservació previstes de les dades	Identificació dels criteris de conservació de les dades.

Aquesta fitxa es facilita a títol d'exemple. L'elaboració de la fitxa de registre de cada tractament requerirà un anàlisi específic d'aquest que haurà de dur a terme el responsable o encarregat del tractament i que requerirà de la consulta i assessorament del Delegat de Protecció de Dades.

2.3.3. Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte

La responsabilitat proactiva que estableix el RGPD consisteix en fer una valoració dels riscos que implica el tractament per tal de determinar les mesures de seguretat que s'hauran d'aplicar a aquest. La gestió d'aquests riscos permetrà controlar la incertesa relativa a una amenaça, mitjançant una seqüència d'activitats que inclouen la identificació i l'avaluació del risc, així com les mesures que permetran la seva reducció o mitigació.

No tots les activitats de tractaments de dades requereixen necessàriament realitzar una Avaluació d'Impacte sobre la Protecció de Dades (AIPD). És fonamental realitzar un anàlisi previ per determinar de manera preliminar el nivell de risc al que pot estar exposat el tractament i prendre una decisió en funció del resultat d'aquest anàlisi.

Generalment, no serà necessari realitzar una AIPD quan les activitats de tractament no estan exposades a riscos rellevants. Per la seva banda, l'Agencia Espanyola de Protecció de Datos ha elaborat un llistat de tractaments que, de manera obligatòria, han de ser sotmesos a una AIPD, d'acord a l'obligació establerta a l'article 35.4 del RGPD. Entre aquests, cal destacar l'obligació de realitzar l'AIPD quan el tractament impliqui el tractament de categories especials de dades, entre les que trobem les dades de salut.

En aquest sentit, cal entrar a valorar el nivell de risc que implica dur a terme la classe de tractaments que es plantegen en aquest punt i analitzar els potencials riscos que presenta. Com ja s'ha avançat, el tractament que s'analitza en aquest punt implica el tractament de dades de salut que estan compreses dins de la categoria especial de dades. En aquest sentit, seguint les directrius de l'Agencia Espanyola de Protecció de Datos possiblement serà obligatori sotmetre aquest tractament a una Avaluació d'Impacte.

Així mateix, dins d'aquest anàlisi de riscos, cal fer una ponderació de les conseqüències que tindria no dur a terme aquest tractament. En aquest cas, en trobem dues de principals:

En primer lloc, estaríem incomplint una obligació legal, com és el dret d'informació de les persones vinculades al pacient que recull l'article 5.1 de la Llei 41/2002 d'autonomia

del pacient, així com també la normativa específica establerta en aquest sentit per cada Comunitat Autònoma. En segon lloc, no dur a terme aquest tractament implica també una lesió dels interessos legítims del pacient i de la persona vinculada a aquests, donat que el fet de no rebre aquesta informació els posa en una posició d'incertesa que va en contra dels objectius de la pròpia normativa en matèria de protecció de dades, l'objectiu de la qual és protegir a les persones.

Aquesta ponderació implica donar a cada argument un valor determinat, i decidir en funció d'això què preval. Acceptar que es produeixi aquesta lesió als principis de privacitat i de protecció de dades, en tant que no és una lesió greu, es pot considerar justificat donat que interpretar de forma absoluta aquests principis ens porta a una situació pitjor que no pas a la que ens portaria la flexibilització d'aquests.

2.3.4. Mesures de seguretat

S'ha de procurar que aquest tractament quedi cobert per unes mesures de seguretat adequades que permetin justificar-ne la seva finalitat i la seva proporcionalitat. En aquest sentit, cal entrar a valorar les diferents dimensions que implica la seguretat de la informació per tal de determinar si queden cobertes i per tant, si estem duent a terme el tractament amb les garanties de seguretat exigides.

2.3.4.1. Confidencialitat de les dades

Aquest tractament implica dos categories de dades diferents. Per una banda, les dades de salut dels pacients, que presenten un risc elevat. Per altra banda, les dades de contacte de les persones vinculades als pacients, la confidencialitat de les quals, tot i que ha de ser protegida, no es considera tant crítica com les de la primera categoria.

Quan aquests tractaments es realitzen a través de trucades telefòniques i missatges SMS, la Llei 9/2014, de 9 de maig, General de Telecomunicacions garanteix el secret de les comunicacions de totes les dades transmises directament a través de les xarxes públiques de telecomunicacions explotades per les operadores. Per tant, la realització d'aquestes comunicacions a través d'aquests mitjans no suposa un risc rellevant donat que es garanteix la confidencialitat de les dades.

No obstant, quan la comunicació entre el responsable del tractament i la persona vinculada es realitza per mitjà de proveïdors de servei de la societat de la informació, que si bé empren les xarxes públiques esmentades, aquest ús es realitza *over-the-top*, és a dir serveis de trucada per IP, missatgeria instantània i correu electrònic basats en la comunicació per internet, però no sotmesos a la normativa general de telecomunicacions de la Unió o dels estats membres, el risc d'aquest tractament pot variar substancialment pel que fa a la confidencialitat de les dades.

Tenint en compte aquest fet, serà adequat que el responsable del tractament determini, en el pertinent anàlisi de riscos o avaluació d'impacte, les conseqüències derivades de la forma en que es durà a terme el tractament respecte de la confidencialitat. S'haurà de fer en cada cas una valoració de les mesures de seguretat que ofereix cada proveïdor

per tal de garantir la confidencialitat d'aquestes dades. En aquest sentit, serà rellevant l'existència de mètodes d'encryptament de la informació punt a punt que impedeixi inclús que el mateix proveïdor del servei no pugui accedir a la informació. En cas que aquesta opció no sigui possible, caldrà optar per aquell proveïdor o aplicació que garanteixi un major nivell de protecció en aquest sentit, en especial si el tractament de les dades implica la transferència de la informació a tercers estats que no garanteixin un nivell de protecció equivalent al de la Unió Europea.

2.3.4.2. Integritat de les dades

Pel que fa a la integritat de les dades, donada la immediatesa que representa la prestació d'aquest servei a través d'una trucada telefònica, els riscos que presenta són escassos en aquest sentit. Els missatges SMS, donat que es troben protegits per la Llei General de Telecomunicacions tampoc presenten riscos rellevants pel que fa a la integritat de les dades.

No obstant, quan s'utilitzen serveis de missatgeria OTT, aquestes comunicacions són més susceptibles de rebre atacs que puguin alterar la integritat de la informació. En aquest sentit, és oportú establir sistemes de seguretat o escollir aquells proveïdors que presentin més garanties pel que fa a la qualitat i a la integritat d'aquesta informació. Tot i ser un risc real, no es presenta com un risc suficientment elevat com per justificar que no es pugui dur a terme aquest servei per mitjà d'aquest canal, donat que impedir-ho pot comportar un cost d'oportunitat molt gran per a les persones que reben aquestes comunicacions. Així doncs, des de la perspectiva de la integritat de les dades, es considera més segur establir aquestes comunicacions per mitjà d'una trucada telefònica o un SMS, però tampoc s'aprecia un risc prou rellevant que impedeixi dur a terme aquest tractament de forma segura per altres mitjans, sempre que s'apliquin les mesures de seguretat adequades per minimitzar aquest risc.

2.3.4.3. Autenticitat de les dades

L'autenticitat de les dades es basa en la necessitat, a l'hora de realitzar el tractament, d'identificar de manera adequada a la persona interessada. En aquest sentit, serà pertinent que el responsable del tractament elabori protocols que siguin del coneixement de les persones encarregades de dur a terme el tractament i que permetin garantir la correcta identificació de l'interlocutor.

En aquest sentit, un protocol d'identificació eficient per tal de reduir aquest risc pot consistir en preveure cada un dels supòsits en els que es pot trobar l'encarregat del tractament. La idea per tal de reduir el risc es fer entrega d'un document a completar amb la finalitat de que quedin recollides les dades del destinatari de la informació. Es contemplen tres supòsits per a l'autorització de la persona destinatària de la informació clínica. Que sigui el propi pacient qui designi als familiars encarregats de rebre la informació, fet que quedaria recollit a la història clínica del pacient. Un segon cas en el que el pacient no és capaç de proporcionar aquesta informació, sent el facultatiu juntament amb un altre professional, que reflectirà a la història clínica els familiars o persones vinculades al pacient a qui es facilitarà la informació telefònica. Un tercer

supòsit on els pacients arriben acompanyats per professionals de residències o cuidadors. En aquest cas, seran aquests els que facilitin les dades de contacte de les persones que el pacient tingui reflectides al centre on resideix, dades que també quedaran recollides a la seva història clínica.

Per la seva banda, el professional del centre, quan realitza aquesta comunicació, hauria d'identificar clarament el responsable del tractament (indicant el nom del centre des d'on truca) i també identificar el pacient sobre el qual s'està donant la informació, ja que també és una mesura per evitar que s'estigui donant informació a la persona equivocada i permet també al receptor identificar la persona sobre la qual s'està rebent la informació (per exemple, en el supòsit de que sigui la persona vinculada de més d'un pacient). Per la seva banda, al familiar o persona de contacte se li haurien de sol·licitar una sèrie de dades per intentar acreditar la seva identitat (nom i cognoms, data de naixement i DNI). L'aplicació d'aquestes mesures de seguretat redueix de forma clara el risc que comporta aquest tractament.

2.3.4.4. Traçabilitat del tractament

La traçabilitat del tractament es correspon amb la possibilitat de determinar les accions que, en relació a les dades personals, realitzen les persones físiques habilitades pel responsable del tractament, que es duen a terme. En primer lloc, la traçabilitat del tractament quedarà garantida per la identificació del professional sanitari que realitza la comunicació, en el sentit de donar compliment al deure d'identificació del professional conforme a l'article 5.1.e de la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries. No obstant, s'hauria d'acotar el número de persones que es destinen a la realització d'aquest tractament, per intentar d'alguna manera acotar la traçabilitat del tractament. En segon lloc, per tal d'establir un control en la realització del tractament, seria pertinent establir una sèrie de mesures de seguretat, com per exemple establir una sèrie d'instruccions concretes sobre la manera de dur a terme aquest tractament, així com elaborar un compromís de confidencialitat de les dades a signar per totes aquelles persones que realitzen el tractament, especialment quan aquest es dugui a terme de manera externalitzada.

2.3.4.5. Disponibilitat de les dades

La disponibilitat de les dades no presenta un increment del risc rellevant pel fet que el tractament es dugui a terme de manera telemàtica, per quant aquests tractaments tindran caràcter instantani i les dades es conservaran únicament en casos aïllats. Quan s'utilitzin mitjans telefònics, que són accessibles de manera generalitzada per les categories d'interessats previsiblement afectats pel tractament, la no disponibilitat de les dades només es preveu en algun cas molt aïllat per al qual s'hauria de buscar un mitjà alternatiu. No obstant, quan s'utilitzin serveis OTT cal tenir en compte que la disponibilitat podrà respondre a criteris d'esclatxa digital o disponibilitat de la tecnologia adequada per part dels usuaris dels serveis. En aquest sentit, des de l'òptica dels riscos per als drets fonamentals, caldrà tenir en compte que la utilització de tecnologies o eines que, malgrat oferir un alt nivell de seguretat respecte de les dimensions anteriors, no

sigui accessible de manera generalitzada per les categories d'interessats previsiblement afectats pel tractament podrà suposar un risc de discriminació i restricció a l'exercici de drets per part dels interessats que quedaran exclosos de la prestació dels serveis.

En aquest sentit, la disponibilitat de les dades operarà com un element ponderador entre la seguretat del tractament i la capacitat del tractament implementat per servir a la finalitat assistencial respecte del major nombre possible d'interessats.

També serà rellevant en aquest sentit analitzar els diferents acords que ofereixin els proveïdors de serveis, en el sentit que ofereixin unes garanties pel que fa a aspectes com la resolució de possibles incidències que permetin salvaguardar la capacitat de comunicació amb els interessats.

2.3.5. Drets dels interessats

Pel que fa als drets dels interessats previstos en els articles 15 a 22 del RGPD, així com el dret d'informació establert als articles 13 i 14 del RGPD, segueixen vigents pel que fa als tractaments analitzats i s'hauran de tenir en compte pel responsable del tractament a l'hora de desenvolupar les seves funcions.

2.3.5.1. Drets d'informació

El dret a informació en el tractament de les dades dels interessats suposa l'obligació per part del responsable del tractament de facilitar-la en la manera prevista al RGPD, articles 13 (quan la informació s'obté del pacient) i 14 (quan la informació s'obté de la persona vinculada). En aquest sentit cal tenir en compte que, en cas d'emprar una dada de la qual ja es disposa, com el número de telèfon, caldrà afegir la informació prevista a l'article 14, el que implicarà que serà pertinent indicar la font de la que s'ha obtingut la dada.

En segon lloc, caldrà valorar si es necessari informar a l'interessat. L'article 13.4 del Reglament General de Protecció de Dades estableix que no serà necessari informar a l'interessat si ja disposa de la informació. En aquest sentit, s'entén que el responsable del tractament haurà de complir amb aquests deures d'informació en la primera comunicació que dugui a terme amb la persona interessada. No obstant, com es que preveu una comunicació diària, s'entén que l'interessat ja estaria informat a partir de la segona comunicació, i per tant no seria necessari facilitar-li de nou aquesta informació cada vegada que es produeixi la comunicació si no s'han produït canvis substancials dels que hagi de ser informat.

Per tal de complir amb el deure d'informació es podrà optar per una indicació de la mateixa de manera verbal o per escrit, en cas que la comunicació es dugui a terme a través d'un missatge de text. També és recomanable disposar d'aquesta informació a la web, en un espai accessible, per tal que pugui ser consultada pels interessats.

2.3.5.2. Dret d'accés

L'exercici del dret d'accés es contemplarà en relació a les dades identificatives dels interessats que s'hagin pogut recollir per tal de possibilitar dur a terme el servei que implica el tractament. En aquest sentit, cal identificar la informació a facilitar, però la forma en què es tramitarà la petició no presenta diferències substancials pel fet de que el servei es presti de manera telemàtica. Així mateix, en cas que les trucades telefòniques es gravessin, a més de complir amb l'obligació d'informar, caldria facilitar una còpia d'aquestes gravacions a la persona interessada, amb els límits habituals en l'exercici del dret d'accés.

2.3.5.3. Dret de rectificació

En aquest sentit, es preveu que els interessats puguin sol·licitar la modificació de les dades de contacte a través de les quals es realitza la prestació telemàtica del servei. L'exercici d'aquest dret no presenta diferències rellevants respecte de l'exercici del mateix de manera presencial. No obstant, és important establir protocols interns per tal de garantir la correcció i l'autenticitat dels canvis que es puguin introduir per tal d'assegurar que es segueix prestant el servei amb totes les garanties.

2.3.5.4. Dret de supressió

De la mateixa manera que en el cas anterior, el dret de supressió de les dades només serà pertinent per aquelles dades que ja no siguin necessàries per assolir la finalitat del tractament o quan les dades fossin tractades de manera il·lícita. Així mateix, també serà pertinent el dret de supressió quan l'interessat exerceixi un dret d'oposició al tractament i no prevalguin altres motius legítims per al tractament. En aquests supòsits, es conservaran aquelles dades la finalitat de les quals segueix estant legitimada i es podran suprimir les que ja no siguin pertinents ni necessàries.

2.3.5.5. Dret d'oposició

El dret d'oposició es contempla en aquest supòsit donat que tot i que el tractament de dades que es duu a terme és legítim, es pot donar el cas que la falta de mitjans de l'interessat impossibiliti la prestació del servei. Si la consulta es realitza per via telefònica, per exemple, i l'interessat no té accés a un aparell de telèfon, el tractament de les dades no serà possible i, per tant, la oposició es presentarà *de facto* més enllà de l'exercici formal d'aquest dret. En aquest sentit, es podrà valorar la realització de tractaments de dades *ad hoc* que permetin realitzar el tractament de manera que els drets, interessos i llibertats de l'interessat siguin protegits en la mesura del possible. Així mateix, es preveu un altre supòsit en que es podria exercir el dret d'oposició, i és en cas que la persona vinculada que rep la informació expressa que s'oposa a la comunicació i per tant que no té interès en rebre-la.

2.3.5.6. Dret de limitació

El dret de limitació es preveu per aquells casos en que s'impugni l'exactitud de les dades, en cas que el tractament resulti il·lícit o es formuli una oposició al tractament per part de l'interessat. En principi, donat que aquest tractament es legitima en base a una obligació legal, excepte que el responsable del tractament pugui assolir les seves finalitats a través d'altres mitjans, no hi haurà lloc a la limitació de les dades. Aquesta limitació del tractament no comporta diferències rellevants pel fet que es dugui a terme telemàticament, per la qual cosa es podrà atendre seguint els procediments establerts per als casos generals. No obstant, en determinats supòsits, es podria produir una limitació temporal de les dades que s'establís fins a la resolució d'un dret d'oposició.

2.3.5.1. Dret de portabilitat

El dret a la portabilitat es pot sol·licitar respecte d'aquells tractaments de dades realitzats en base al consentiment o a l'execució d'un contracte, quan el tractament es realitzi per mitjans automatitzats. No es preveu que del present tractament es pugui derivar l'exercici d'aquest dret, més enllà de que es pogués facilitar la gravació de la trucada telefònica en aquells casos en que s'hagués realitzat o el contingut del missatge SMS si aquestes dades s'han conservat en el moment en que s'exercita el dret.

2.3.5.2. Privacitat des del disseny i per defecte

Els tractaments de dades analitzats es troben sotmesos als principis de protecció de dades per disseny i per defecte establerts a l'article 25 del RGPD. Així, aquests tractaments han d'incorporar, d'una banda, els criteris de valoració adequats per part del responsable del tractament de manera prèvia a la seva posada en funcionament.

D'altra banda, cal establir mecanismes que garanteixin que, per defecte, les dades tractades siguin aquelles mínimes necessàries per assolir les finalitats del tractament.

2.3.5.3. Privacitat des del disseny

De manera prèvia a l'inici del tractament és pertinent analitzar l'estat de la tècnica, el cost de la seva aplicació i la naturalesa, àmbit, context i finalitat del tractament. Tots aquests elements, en suma a l'anàlisi dels riscos pels drets i llibertats dels interessats, conformaran els elements respecte dels quals el responsable del tractament haurà de determinar la possibilitat, o no, de dur a terme aquest tractament, tenint en compte la situació d'excepcionalitat i aïllament que es viu actualment així com totes aquelles solucions que ofereix el mercat.

2.3.5.4. Privacitat per defecte

El responsable del tractament, d'acord al que disposa l'article 25.2 RGPD, haurà d'establir les mesures tècniques i organitzatives necessàries per tal d'assolir que, per defecte, només es tractin les dades persones necessàries per la finalitat del tractament.

En aquest sentit, en el moment de recollir les dades, s'hauran d'establir mecanismes de recollida que facin referència als principis de minimització de dades i avaluar en cada cas que realment aquelles dades que s'estan recollint resultin necessàries per establir la comunicació amb les persones vinculades del pacient. Aquí caldrà establir una distinció en aquells supòsits en que les dades es recullen del propi pacient, que s'entén que existeix una vinculació entre els dos, d'aquells supòsits en que es produeix la situació a la inversa i és la persona vinculada la que estableix el contacte amb el centre per rebre la informació. Aquí caldrà establir mesures que permetin acreditar que efectivament hi ha una relació entre els dos subjectes, sempre seguint un criteri flexibilitzador, en el sentit de no limitar el dret a la informació per aplicar aquestes mesures de manera molt estricte, però sense deixar de complir unes determinades mesures de seguretat.

2.3.6. Encarregats del tractament i comunicació de dades

Les pràctiques adequades a seguir pel responsable del tractament, més enllà de vetllar per garantir l'efectivitat en la prestació del servei es basarà en establir els protocols necessaris per tal que aquest es pugui dur a terme de manera efectiva, en el sentit de procurar que es pugui garantir la seguretat de les dades però també la qualitat i eficiència del servei. Per determinar quina opció serà la més adient, el responsable del tractament haurà de realitzar una cerca de proveïdors, establir uns criteris de qualitat i seguretat i avaluar els proveïdors en base aquests criteris a fi de prendre la decisió adequada. Cobren especial rellevància en aquests termes les instruccions que el responsable del tractament doni als encarregats que hauran de ser suficientment incisives per garantir la seguretat de les dades però al mateix temps hauran d'evitar que una aplicació massa formalista d'aquestes impedeixi la prestació del servei i per tant doni lloc a una situació susceptible de vulneració de drets.

2.3.7. Termini de conservació de les dades

Les dades personals i de contacte dels familiars i persones vinculades a les quals es presta el servei que implica el tractament de dades només s'hauran de conservar mentre tinguin una finalitat que ho justifiqui, ja sigui perquè són necessàries pel tractament, perquè existeix una obligació legal de conservació o perquè el responsable del tractament s'ha imposat un termini que considera necessari aplicar. En aquest sentit, els telèfons de contacte o qualssevol altra categoria de dades tractades addicionalment, hauran de conservar-se únicament mentre es presti aquest servei que implica aquest tractament de dades extraordinaris o excepcionals derivat de les conseqüències que està tenint en tot el sistema de salut la pandèmia de COVID-19.

3. TRACTAMENTS DE DADES AMB FINALITAT DE REDUIR ELS EFECTES D'ISOLACIÓ PROVOCATS PER LES MESURES DE DISTANCIAMENT SOCIAL EN EL MARC DE LA PANDÈMIA DE LA COVID-19

L'actual situació d'excepcionalitat ha suposat una modificació substancial en la manera en que els centres sanitaris, sociosanitaris i residències per a la tercera edat gestionen el funcionament intern del règim de visites. Així doncs ens trobem davant la realitat de que els centres hospitalaris estan limitant o inclús restringint els règim de visites d'aquells pacients que es troben ingressats en l'entitat en aïllament mentre són atesos per la seva infecció de COVID-19. I de forma similar, veiem com els centres sociosanitaris i residencials han hagut d'adaptar el règim de visites als seus residents, donada la condició de la gent de tercera edat com a persones d'alt risc de contagi, seguint en aquest així les instruccions⁴ marcades per les institucions competents. Aquestes mesures poden donar lloc a que es generin situacions d'isolació tant d'aquelles persones infectades pel virus que es trobin ingressades com d'aquells residents i usuaris que resideixen de forma temporal o permanent en centres sociosanitaris o residencials, casos en que els efectes del distanciament social pot tenir efectes sobre l'estat de salut físic i mental de l'interessat. Donant lloc a que sorgeixi la necessitat de donar resposta a aquestes situacions podent-se implementar nous canals que permetin la interacció entre persones fent ús de les tecnologies comunicatives accessibles per a ciutadania, com seria l'impuls de la utilització de dispositius electrònics per a facilitar la realització de vídeo trucades per part de pacients i residents amb les persones que integren el seu vincle afectiu.

3.1. Legitimació

Els tractaments de dades amb finalitats mantenir el contacte i interacció entre persones en aïllament a causa del virus amb els seus familiars o persones vinculades tenen encaix en el Reglament General de Protecció de Dades, pel que fa a la legitimació del tractament, en diversos condicions de les establertes a l'article 6. En primer lloc fem menció concreta de l'article 6.1.e RGPD, i concretament pel que fa a pacients de centres hospitalaris, es pot determinar que la legitimació del tractament es trobarà en una missió d'interès públic establerta a la Llei 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanitat i les diverses lleis d'àmbit autonòmic aprovades a les diferents comunitats autònomes, amb la finalitat de garantir una correcta prestació assistencial que asseguri la integritat física i moral d'aquests que difícilment serà adequada sense el suport d'aquelles persones a qui el pacient hi estigui vinculat.

Pel que fa a la situació que viuen residents i usuaris de residències per a la tercera edat, aquesta missió d'interès públic (art. 6.1.e RGPD), també la podem trobar en el mandat contingut en la Constitució Espanyola de 1978 on en l'article 148.1.20 s'atribueix competència exclusiva en matèria d'assistència social a les Comunitats Autònomes. Així doncs, a part de la legislació territorial específica en la matèria de cada CCAA, entenem que també és expressió de la missió d'interès públic en aquesta matèria la continguda en la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials de la Comunitat Autònoma de Catalunya de la qual fem menció expressa sens perjudici de la legislació regional aplicable en atenció al territori en que actuï el responsable del tractament. O bé el

---

⁴ Guia de prevenció i control front ell COVID-19 en residències de majors i altres centres de serveis socials de caràcter residencial, de 24 de març del Ministeri de Salut i demés documents trets per la resta de CCAA en la matèria.

manament dirigit a les Administracions Públiques contingut en la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals, on en l'article 81.4, relatiu a l'accés a internet per part de la població, es fa menció de l'esforç que s'haurà de fer en assegurar que aquest accés no es vegi travat per raó de l'esclatxa generacional que afecta a la gent de tercera edat.

Així com en altres expressions de dret internacional⁵ incorporades al ordenament jurídic espanyol on s'obliga als estats a assegurar l'aplicació de principis inspiradors com el de dignitat i participació de la vida social de la gent de la tercera edat en el funcionament de la nostra societat. Tal i com se'n fa menció expressa en l'article 25 de la Carta de Drets Fonamentals de la unió Europea.

Així mateix, cal tenir present que els tractaments de dades realitzats amb la finalitat de mantenir el contacte social telemàtic, poden tenir també una legitimació basada en el consentiment de l'interessat. Tal i com ho preveu l'article 6.1.a del RGPD, és a dir, el tractament de dades serà legítim pel fet que l'interessat l'ha consentit tal i com succeirà quan el responsable del tractament brindi, per exemple, l'opció de realitzar una vídeo trucada entre aquest i les persones a ell vinculades.

S'ha de tenir present que els tractaments de dades aquí abordats, en principi, no impliquen el tractament de dades de salut almenys des de la perspectiva de les dades tractades pel responsable, sinó que l'essència d'aquests tractaments s'aproparà més bé a l'esfera de "tractaments domèstics" de dades dels interessats, que tindran plena llibertat d'expressió durant les videotrucades. Serà cada responsable, qui en base a l'anàlisi jurídic realitzat en aquest sentit, podrà fonamentar el tractament en aquestes bases legitimadores per tal de reputar-lo legítim.

3.2. Proporcionalitat

Un cop determinada l'existència d'una base de licitud que permet el tractament de dades personals amb finalitats de garantir el contacte social, és necessari ara determinar si els models alternatius de tractament de dades en el marc de la pandèmia de COVID-19 són adequats en base al principi de proporcionalitat establert a l'article 5 RGPD. D'aquesta manera, caldrà assegurar que les dades són tractades amb finalitats legítimes, explícites i determinades. En definitiva, és necessari assegurar que les dades seran tractades als efectes de garantir una via de contacte social amb l'exterior pels interessats que així ho desitgin, assegurant així la seva integritat física i moral sense que aquestes dades puguin emprar-se per a l'assoliment d'altres finalitats.

3.3. Responsabilitat proactiva

La utilització de sistemes, tecnologies o eines per al tractament de les dades sota el control del responsable del tractament implica, segons estableix el RGPD a l'apartat 2 de l'article 5è, l'aplicació per part del responsable de les mesures adequades en base a l'aplicació del principi de responsabilitat proactiva. Així doncs, d'acord amb la normativa, resulta necessari valorar la participació del Delegat de Protecció de Dades en el tractament de les dades; la inclusió del tractament en el Registre d'Activitats de Tractament; l'anàlisi de riscos, avaluació d'impacte i les mesures de seguretat aplicables al tractament i l'aplicació dels principis de privacitat des del disseny i per defecte.

---

⁵ Resolució 46/91 de l'Assemblea General de les Nacions Unides de 16 de desembre de 1991 per la que es Promulguen els principis de les NNUU en favor de les persones d'edat.

Així mateix, caldrà tenir en compte els principis relatius a les relacions entre responsables i encarregats del tractament, els terminis de conservació de les dades, la manera en que es podran exercir els drets per part de les persones interessades i les eventuais comunicacions de dades a tercers que es puguin produir.

3.3.1. Delegat de Protecció de Dades

Com ja s'ha vist, el responsable del tractament que pretengui realitzar les activitats de tractament contingudes en el present document, inclús tenint aquest la consideració d'Administració Pública, quan escaigui, haurà de comptar amb un Delegat de Protecció de Dades designat. No oblidant l'excepció d'aquells professionals sanitaris o assistents socials que realitzin la seva tasca a títol individual.

En el cas dels professionals que duguin a terme aquesta activitat i que no comptin amb un Delegat de Protecció de Dades, cal tenir en compte que aquests tractaments poden tenir un caràcter excepcional i limitar-se, únicament, al període d'excepcionalitat provocat per la pandèmia de COVID-19. Així, podrà argumentar-se que, en no tractar-se la posada a disposició de canals telemàtics de comunicació d'una activitat principal, no sigui necessari designar un Delegat de Protecció de Dades. No obstant, aquesta afirmació haurà de supeditar-se a la valoració específica de cada cas concret a causa del caràcter indeterminat del concepte jurídic pel qual es determina l'obligació de comptar amb un Delegat de Protecció de Dades en aquest cas.

3.3.2. Registre d'Activitats de Tractament

En la mateixa línia del que ja s'ha exposat, existeix l'obligació de responsables del tractament i encarregats del tractament d'incloure en els respectius registres d'activitats de tractament els nou tractaments de dades a què les mesures impulsades per a garantir el contacte social telemàtic donin lloc. Per tal d'acomplir amb aquesta obligació, aquest registre s'haurà de portar per escrit, fent constar com a mínim els elements següents adaptats als tractaments escollits per cada entitat:

Responsable del tractament	Identificació i adreça del responsable del tractament de les dades personals.
Activitat de tractament	Prestació telemàtica de contacte social amb l'exterior.
Legitimació del tractament	Missió d'interès públic i consentiment de l'interessat. Articles 6.1.e i 6.1.a 9 del RGPD.
Finalitat del tractament	Garantir la posada a disposició de canals per via telemàtica que permetin contacte social en relació a la situació excepcional per pandèmia de COVID-19.
Nom i dades de contacte del Delegat de Protecció de Dades	Identificació del DPD i adreça de contacte electrònica i/o física i número de telèfon.

Categories de dades personals tractades	Identificació de les persones, com serien pacients ingressats per COVID-19, i usuaris i residents de centres socio-sanitaris i residencials
Descripció de les mesures tècniques i organitzatives de seguretat de les dades	Descripció de les mesures aplicades ⁶ , com podrien ser les polítiques de privacitat i condicions d'ús de les plataformes a partir de les quals s'executa el contacte social (a mode d'exemple: <i>WhatsApp, Skype, Google Hangouts...etc.</i>)
Categories de destinataris de les comunicacions de dades	Novament, caldrà fer referència concreta a la plataforma tecnològica comunicativa emprada en cada cas, donat que les dades seran tractades en els servidors d'aquesta.
Transferències internacionals de dades	Identificar els països receptors de les dades (en relació a la ubicació de servidors dels proveïdors de solucions tecnològiques) i els mecanismes que habiliten aquesta transferència.
Terminis de conservació previstes de les dades	Identificació dels criteris de conservació de les dades ⁷ .

La fitxa anterior es facilita a títol d'exemple. L'elaboració de la fitxa de registre requerirà un anàlisi específic per al tractament dut a terme pel responsable o encarregat del tractament i requerirà de la consulta i assessorament per part del Delegat de Protecció de Dades.

3.3.3. Anàlisi de riscos i Avaluació d'Impacte

Una altre de les mesures de responsabilitat proactiva pròpia del règim establert al RGPD és la valoració dels riscos del tractament als efectes d'aplicar les mesures de seguretat al tractament adequades. Per tant, en aquest extrem, s'haurà de procedir a realitzar un anàlisi de riscos per als tractaments concrets escollits pel responsable del tractament per a assegurar aquest contacte social telemàtic a pacients ingressats i residents. S'haurà de tenir en compte el nombre d'afectats pel tractament, el fet de que s'estan tractant dades que no s'inclouen en la categoria especial de dades i la varietat o quantitat de tractaments de dades realitzats per l'organització.

A més, en determinats casos serà necessari establir el nivell de risc d'un tractament i l'efectivitat en la minoració d'aquest risc de les mesures de seguretat aplicables de manera prèvia a la posada en marxa del tractament en base a l'elaboració d'una

⁶ Serà pertinent, en determinats casos, facilitar informació sobre les mesures de tractament de dades aplicades pels proveïdors de solucions tecnològiques.

⁷ Veure [punt 3.3.8](#) de la present guia.

Avaluació d'Impacte prèvia en Protecció de Dades (AIPD). Entre les condicions que fan necessari realitzar una AIPD cal destacar l'ús de noves tecnologies, la naturalesa, l'abast, el context o les finalitats del tractament i, en base a aquests elements, determinar si aquest tractament implica un alt risc per als drets i llibertats dels interessats. Així mateix, l'Agencia Española de Protección de Datos ha elaborat un llistat de tractaments que, de manera obligatòria, han de ser sotmesos a una AIPD, d'acord a l'obligació establerta a l'article 35.4 del RGPD. D'altra banda, la pròpia Agencia Española de Protección de Datos, seguint la potestat que li confereix l'article 35.5 del RGPD, ha elaborat un llistat de tractaments exempts entre els que cal mencionar aquells realitzats en el marc de la seva tasca professional treballadors autònims que exerceixen de manera individual. En especial, aquesta excepció es fa extensiva a metges, professionals de la salut i advocats, i sempre que els tractaments realitzats no compleixin amb dues o més característiques que determinin la necessitat de realitzar una AIPD.

Cal tenir present, a més, que aquests criteris es limiten a les entitats que tenen l'Agencia Española de Protección de Datos com Autoritat de Control competent. Altres autoritats de control, inclús en territori de l'Estat espanyol, poden indicar criteris diferents en les respectives llistes de tractaments pels quals és obligatòria l'AIPD o que resten exempts d'elaborar el mateix.

Donat que els tractaments que sorgeixen de la finalitat d'impulsar el contacte social telemàtic dels interessats probablement tindran una forta vinculació amb l'ús de noves tecnologies, així com el seu abast s'estendrà a un gran nombre d'interessats depenent en cada cas del volum d'activitat de l'entitat, cabrà la possibilitat de que s'hagi de realitzar una AIPD o un anàlisi de riscos, necessitat que s'haurà de valorar cas per cas per a cada responsable del tractament d'acord amb els criteris orientatius exposats.

En qualsevol cas, caldrà tenir en compte que l'anàlisi de riscos o avaluació d'impacte s'haurà de realitzar tenint en compte quines mesures organitzatives i tècniques es podran aplicar per tal de minorar els riscos per als drets i llibertats de les persones interessades. En la situació actual, a més, caldrà realitzar els pertinents exercicis de ponderació de drets tenint en compte l'Estat d'Alarma decretat pel Govern espanyol, els riscos sobre altres drets constitucionalment reconeguts, com el dret a la vida i la dignitat humana, i les afectacions sobre aquests drets que, en termes de cost d'oportunitat, puguin resultar de la no realització dels tractaments de dades alternatius proposats.

3.3.4. Mesures de seguretat

Els tractaments de dades s'han de realitzar de manera que es garanteixi la màxima seguretat possible en la forma en que el mateix es duu a terme. Aquesta seguretat ha de valorar-se tenint en compte les dimensions de confidencialitat de les dades, integritat de la informació, autenticitat de les dades, traçabilitat en el tractament i disponibilitat de les dades. Serà d'important rellevància en aquest extrem també determinar de forma inicial com s'efectuaran els tractaments per impulsar el contacte social.

És a dir, qüestions d'especial importància com la titularitat dels dispositius utilitzats: podent ser que la pròpia entitat faciliti aquets dispositius (*smartphones*, tabletas o ordenadors); que a falta de viabilitat de l'opció anterior s'opti per la utilització de dispositius de titularitat de les persones a càrrec del responsable (personal laboral) en els casos en que els interessats no disposin dels mateixos; o que s'utilitzin els dispositius dels propis interessats quan aquests disposin dels mateixos, escenari que escaparia a l'aplicació de les mesures previstes en aquest apartat donat que el tractament de dades

ja no seria realitzat sota l'esfera de responsabilitat en el tractament de dades personals del responsable.

3.3.4.1. Confidencialitat de les dades

Els tractaments de dades alternatius impulsats per fer front a la situació d'aïllament dels interessats arran de la situació creada per la pandèmia de COVID-19 poden presentar certs elements de risc pel que fa a la confidencialitat de les dades en dependre de tecnologies de nova incorporació o serveis prestats per tercers.

En primer lloc, cal diferenciar les eines i tecnologies que poden ser aplicades als tractaments i els riscos per a la confidencialitat de les dades que cadascuna d'aquestes implica.

Així doncs, en cas de que el canal escollit per a impulsar el contacte social sigui la via telefònica, cal tenir en compte la protecció a les comunicacions que brinda la Llei 9/2014, de 9 de maig, General de Telecomunicacions. De forma que queda garantit el secret de les comunicacions de totes les dades transmeses directament a través de les xarxes públiques de telecomunicacions explotades per les operadores. D'aquesta manera, l'enviament de dades per mitjà de missatges SMS o similars, així com la realització de trucades telefòniques, no suposarà cap risc rellevant, en termes generals, per a la confidencialitat de la informació.

En canvi, en aquells casos en que el responsable del tractament faciliti el contacte dels interessats amb tercers de l'exterior per mitjà de proveïdors de servei de la societat de la informació, que si bé empren les xarxes públiques esmentades, és a dir serveis de trucada per IP o videotrucada, missatgeria instantània i correu electrònic basats en la comunicació per internet, però no sotmesos a la normativa general de telecomunicacions de la Unió o dels estats membre. Així, i a falta de la regulació específica que previsiblement serà introduïda pel Reglament sobre la Privacitat i les Comunicacions Electròniques, actualment en tràmit, cal considerar que l'ús d'aquestes eines i serveis pot posar en risc la confidencialitat de les comunicacions en major mesura.

Tenint en compte aquest fet, serà adequat que el responsable del tractament determini, en el pertinent anàlisi de riscos o avaluació d'impacte, les conseqüències derivades de la forma en que es durà a terme el tractament respecte de la confidencialitat.

Serà oportú, en aquest sentit, valorar quines són les mesures que el proveïdor dels serveis ha establert en base a garantir la seguretat. En aquest sentit, serà oportú identificar l'existència de mètodes d'enciptament de la informació mentre aquesta es transmet. En especial, es tindrà en compte l'existència d'una metodologia d'enciptament de punt a punt que impedeixi que, fins i tot, el propi proveïdor dels serveis sigui capaç d'accedir a la informació. En cas que aquesta opció no sigui possible, caldrà optar per aquell proveïdor o aplicació que garanteixi un major nivell de protecció en aquest sentit, en especial si el tractament de les dades implica la transferència de la informació a tercers estats que no garanteixin un nivell de protecció equivalent al de la Unió Europea.

Per últim en cas de que la forma de realitzar el tractament de dades passi per la utilització de dispositius personals del personal laboral de l'entitat, seria recomanat procedir a fer signar a aquests compromisos de confidencialitat o documents d'efectivitat equivalent per protegir les informacions a les que aquests puguin tenir accés per tal

d'executar la comunicació entre pacients i residents amb persones de l'exterior. Així com comptar amb protocols que delimitin les actuacions a realitzar en la seva execució, com esborrament de dades que es quedin desades als dispositius després del seu ús com a mitjà per a facilitar la comunicació, llistats de treballadors qui cedeixen l'ús dels seus dispositius i llistats d'interessats que fan ús de cada dispositiu, entre d'altres mesures de control.

3.3.4.2. Integritat de les dades

Em aquest extrem, caldrà establir canals que garanteixin que les dades obtingudes es corresponguin amb les dades reals, sense que aquestes puguin modificar-se de manera inadvertida per al responsable del tractament.

En aquest sentit, els tractaments de dades en base a tecnologies que permeten la comunicació en temps real, com la trucada telefònica o la videotrucada, reduiran els riscos per a la integritat de les dades. No obstant, caldrà valorar si els sistemes emprats són susceptibles de rebre atacs que puguin suposar una alteració de la informació en el trànsit entre l'emissió de la mateixa per part de l'interessat i la recepció per part del tercer amb qui aquest vol contactar. Així mateix, serà oportú escollir proveïdors de serveis solvents que garanteixin uns nivells mínims de qualitat i integritat en la transmissió de la informació.

3.3.4.3. Autenticitat de les dades

L'autenticitat de les dades es basa en la necessitat, a l'hora de realitzar el tractament, d'identificar de manera adequada a la persona interessada. En aquest sentit, serà pertinent que el responsable del tractament elabori protocols que siguin del coneixement de les persones encarregades de dur a terme el tractament i que permetin establir uns criteris sòlids d'identificació del pacient, usuari o resident en funció de la forma en que el tractament de dades es dugui a terme. De la mateixa manera, caldrà que s'inclogui en els mencionats protocols sistemes de determinació inequívoca dels tercers amb qui l'interessat es posi en contacte per assegurar que són aquelles persones amb qui l'interessat desitja comunicar-se.

3.3.4.4. Traçabilitat del tractament

La traçabilitat del tractament es correspon amb la possibilitat de determinar les accions que, en relació a les dades personals, realitzen les persones físiques habilitades pel responsable del tractament, que es duen a terme. Extrem que quedaria cobert per la protocol·lització de com brindar aquest servei, distingint entre les diferents accions a realitzar en funció de qui ostenta la titularitat del dispositiu utilitzat.

Així mateix, serà adequat establir, en les eines emprades per a la realització del tractament de dades, comptes individualitzats per a cada pacient o resident que realitzi activitats de comunicació telemàtica amb l'exterior, així com mecanismes que permetin mantenir cert control d'aquestes eines per part del responsable del tractament, en la mesura que aquestes mesures puguin ser aplicables.

3.3.4.5. Disponibilitat de les dades

La disponibilitat de les dades tindrà una importància relativa pel que fa als riscos que puguin determinar-se en els tractaments de dades per assegurar l'impuls de la comunicació d'aquelles persones que es troben aïllades amb persones de l'exterior, donat que aquests tractaments tindran caràcter instantani i les dades es conservaran únicament menters siguin necessàries per a brindar el servei. No obstant, cal tenir en compte que la disponibilitat podrà respondre a criteris d'esclatxa digital o disponibilitat de la tecnologia adequada per part dels usuaris dels serveis. En aquest sentit, des de l'òptica dels riscos per als drets fonamentals, caldrà tenir en compte que la utilització de tecnologies o eines que, malgrat oferir un alt nivell de seguretat respecte de les dimensions anteriors, no sigui accessible de manera generalitzada per les categories d'interessats previsiblement afectats pel tractament podrà suposar un risc de discriminació i restricció a l'exercici de drets per part dels interessats que quedaran exclosos de la prestació dels serveis.

En aquest sentit, la disponibilitat de les dades operarà com un element de ponderació entre la seguretat del tractament i la capacitat del tractament implementat per servir a la finalitat comunicativa respecte del major nombre possible d'interessats.

3.3.5. Drets dels interessats

En quant a drets dels interessats que preveu la normativa aplicable, tal i com es veurà en el present apartat, alguns segueixen vigents pel que fa als tractaments aquí analitzats però d'altres perdran la seva funcionalitat tota vegada que aquests tractaments seran fugaços, almenys, pel que fa a les informacions que es puguin compartir durant les conversacions privades. Així doncs, en relació a la naturalesa d'aquests tractaments, cal identificar determinades especificitats en la manera en que responsables i encarregats del tractament hauran de facilitar la informació als interessats i atendre les peticions que aquests, eventualment, puguin formular.

3.3.5.1. Drets d'informació

El dret a informació en el tractament de les dades que empara als interessats suposa l'obligació per al responsable del tractament de facilitar-la en la manera prevista als articles 13 i 14 del RGPD, segons si les dades s'obtenen o no directament de l'interessat, i de l'article 11 de la LOPDGDD. En aquest sentit cal tenir en compte que, en cas d'emprar una dada de la qual ja es disposa, com el número de telèfon o el correu electrònic, caldrà afegir la informació prevista a l'article 14, el que implicarà que serà pertinent indicar la font de la que s'ha obtingut la dada. Tal i com podria succeir amb dades de contacte com telèfons o correus electrònics d'aquells tercers que les haguessin facilitat al responsable a mode de contacte per la seva vinculació amb el pacient o resident ara aïllat. Donat que mitjançant aquests nous tractaments de dades impulsats pel responsable, els tercers amb qui contactin els pacients o residents també passaran a tindre la condició d'interessats des de el moment en que es tractin, per exemple, les seves dades identificatives i de contacte per a realitzar les comunicacions.

En segon lloc, caldrà valorar si es necessari informar a l'interessat en la mesura en que l'article 13.4 del Reglament General de Protecció de Dades estableix que no serà necessari informar a l'interessat si ja disposa de la informació.

Així les coses, donat que aquests tractaments de dades tendents a impulsar la comunicació telemàtica dels interessats amb l'exterior seran de caràcter novedós, implicarà que es faran nous tractaments de les dades ja disponibles o que se'n recolliran de noves i, per tant, s'haurà de procedir a modificar les informacions ja facilitades als interessats per adaptar-les a la nova realitat de tractament d'aquestes dades. De manera que serà oportú facilitar aquesta nova informació.

Per tal de complir amb el deure d'informació es podrà optar per una indicació de la mateixa de manera verbal, o indicar un espai web on aquesta informació actualitzada es trobi accessible. En cas de que resulti necessari obtenir noves dades dels interessats, serà recomanable facilitar aquesta informació en el mateix moment de la recollida. Aquests diferents extrems podran ser complerts mitjançant una comunicació verbal *in situ* alhora de realitzar les comunicacions telemàtiques.

Per últim, també serà pertinent indicar la referència a la política de privacitat o informació del tractament del proveïdor de serveis telemàtics així com recollir el consentiment dels interessats en cas de que aquests declarin la seva voluntat, que pot ser verbalment, de fer ús d'aquests nous canals de comunicació.

3.3.5.2. Dret d'accés

Pel que fa al dret d'accés, en quant a les noves dades identificatives que s'hagin hagut de recollir dels interessats per assegurar la viabilitat del canal de comunicació escollit, tals com comptes d'usuari de determinades plataformes, números de telèfon o comptes de correu electrònic, la manera en que aquest es tramitarà serà idèntica a les peticions d'accés a aquestes o altres dades de les que sigui responsable l'entitat en la seva activitat habitual. En aquest sentit, el responsable del tractament haurà de ser capaç de facilitar les dades recollides dels interessats als efectes de fer efectius els canals de comunicació escollits.

Així mateix, en cas que les trucades telemàtiques es gravessin, a més de complir amb l'obligació d'informar, caldrà poder facilitar una còpia d'aquestes gravacions a la persona interessada, amb els límits habituals en l'exercici del dret d'accés.

3.3.5.3. Dret de rectificació

El dret de rectificació no presentarà cap diferència notable respecte dels tractaments de dades ordinaris en relació a les activitats de tractaments realitzades en el marc de l'activitat habitual del responsable del tractament. No obstant, caldrà tenir en compte que es podrà sol·licitar la modificació de les dades de contacte de les aplicacions pertinents o dels números de telèfon a través de les quals es realitza en les activitats de comunicació de nova implantació. Serà necessari comptar amb mecanismes o protocols adequats que garanteixin que aquestes modificacions es fan amb la garantia oportuna pel que fa a la correcta identificació de l'interessat i exactitud de les dades aportades.

3.3.5.4. Dret de supressió

De la mateixa manera que en el cas anterior, el dret de supressió de les dades només serà pertinent per aquelles dades que ja no siguin necessàries per assolir la finalitat del tractament o quan les dades fossin tractades de manera il·lícita. Així mateix, també serà pertinent el dret de supressió quan l'interessat exerceixi un dret d'oposició al tractament i no prevalguin altres motius legítims per al tractament. Cal tenir en compte que aquesta supressió serà aplicable a les dades tractades específicament per impulsar el contacte social telemàtic un cop aquests tractaments ja no es duguin a terme en finalitzar la situació d'excepcionalitat, com l'adreça de correu dels interessats, telèfons o altres dades de contacte de plataformes proveïdores del servei comunicatiu.

Així mateix, aquest dret també podrà ser exercit en cas que es procedeixi a la gravació de les comunicacions efectuades, com la gravació de veu o de vídeo i àudio dels interessats amb tercers de l'exterior.

3.3.5.5. Dret d'oposició

El dret d'oposició serà oportú en tant que, malgrat tractar-se d'un tractament de dades legítim, existeixin raons personals que prevalguin i que suposin que el tractament de dades no pot ser dut a terme. En el cas analitzat, donat que els tractaments de dades dels interessats derivats de la intenció d'impulsar mitjans de comunicació i contacte social telemàtics amb l'exterior es basaran en el consentiment i desig dels mateixos en realitzar tals tractaments, entenem que el dret d'oposició per la seva funcionalitat i per tant, en general, no serà viable el seu exercici. No obstant, s'haurà d'atendre aquelles peticions que siguin fonamentades donades les circumstàncies concretes de cada cas, com podria ser rebutjar la realització d'una comunicació en un determinat moment concret per manca de disponibilitat horària del tercer amb qui el pacient o resident vol contactar.

3.3.5.6. Dret de limitació

El dret de limitació del tractament pot sol·licitar-se respecte de les dades de les quals se n'impugni l'exactitud, en cas que el tractament resulti il·lícit o es formuli una oposició al tractament per part de l'interessat. En aquest cas, la limitació del tractament no suposarà cap novetat en la manera en que habitualment es venia tramitant, amb l'excepció que, en cas de que es conservin gravacions d'àudio o vídeo de les comunicacions realitzades entre pacients o residents i tercers de manera il·lícita, es podrà sol·licitar la limitació del tractament als efectes de conservar aquestes gravacions.

3.3.5.7. Dret de portabilitat

El dret a la portabilitat es pot sol·licitar respecte d'aquells tractaments de dades realitzats en base al consentiment o a l'execució d'un contracte, quan el tractament es realitzi per mitjans automatitzats. Donat que precisament en el cas analitzat concorren aquets factors hauria de considerar-se que la resposta a l'exercici del dret de portabilitat ha de ser positiva, en tant que el servei prestat s'ha basat en el consentiment dels interessats, aquest dret serà respectat si es procedeix a facilitar la gravació comunicació efectuada

pels interessats, quan aquesta es conservés, al propi interessat o al tercer designat per aquest.

3.3.6. Privacitat des del disseny i per defecte

Els tractaments de dades analitzats es troben sotmesos als principis de protecció de dades per disseny i per defecte establerts a l'article 25 del RGPD. Així, aquests tractaments han d'incorporar, d'una banda, els criteris de valoració adequats per part del responsable del tractament de manera prèvia a la seva posada en funcionament.

D'altra banda, cal establir mecanismes que garanteixin que, per defecte, les dades tractades siguin aquelles mínimes necessàries per assolir les finalitats del tractament.

3.3.6.1. Privacitat des del disseny

De manera prèvia a l'inici del tractament és pertinent analitzar l'estat de la tècnica, el cost de la seva aplicació i la naturalesa, àmbit, context i finalitat del tractament. Tots aquests elements, en suma a l'anàlisi dels riscos pels drets i llibertats dels interessats, conformaran els elements respecte dels quals el responsable del tractament haurà de determinar la possibilitat, o no, de dur a terme aquest tractament, així com les mesures tècniques i organitzatives que resultin escaients a fi de minorar aquests riscos. En aquest sentit, donat el tractament analitzat i la forma en que aquest possiblement es realitzarà, s'ha de tenir en compte que cap la possibilitat que el responsable del tractament tingui poca capacitat de determinar la forma en que es realitzarà el tractament tota vegada que es recorri a un proveïdors extern de serveis de societat de la informació.

Les circumstàncies excepcionals provocades per la pandèmia de COVID-19 han suposat la necessitat d'adaptar ràpidament els tractaments de dades a les noves circumstàncies, pel que, en moltes ocasions, no haurà estat possible realitzar de manera detallada l'anàlisi dels elements propis de la privacitat des del disseny. En tot cas, sí serà adequat i pertinent fer una valoració adequada dels riscos pels drets i llibertats que presenta tot tractament de dades; valorar la tecnologia disponible, especialment quan existeixi una varietat de proveïdors de serveis de la informació amb productes o serveis similars; i les característiques que, previsiblement, presentaran les categories d'interessats afectades pel tractament als efectes de seleccionar aquells procediments que puguin resultar més accessibles per aquestes. Això portarà a que, tal i com ja s'ha vingut apuntat al llarg del present document, el responsable del tractament haurà d'optar per canals que estiguin majoritàriament més estesos entre la ciutadania en detriment d'aquells altres que puguin ser més segurs, sempre amb l'objectiu de complir la finalitat buscada pels tractaments realitzats com seria aquí mitigar els efectes negatius d'un aïllament social pràcticament total. Serà també important en aquest punt valorar la viabilitat de efectuar aquests tractaments de dades des de dispositius de titularitat corporativa, quan sigui tècnica o físicament possible, o bé les mesures de control i gestió més extensives a aplicar quan s'utilitzin dispositius personals dels treballadors a càrrec del responsable del tractament.

3.3.6.2. Privacitat per defecte

El responsable del tractament, per complir amb les obligacions que li imposa la normativa, haurà d'establir les mesures organitzatives i tècniques necessàries per tal d'assolir que, per defecte, només es tractin les dades personals estrictament necessàries per la finalitat del tractament.

D'aquesta manera, en el moment en que el responsable del tractament decideixi modificar els tractaments de dades que es venen realitzant als efectes de impulsar la creació de canals de comunicació telemàtica per als pacients i residents adaptant-se així a les circumstàncies provocades per la pandèmia de COVID-19, haurà de valorar aquelles opcions que suposin la menor afectació pel que fa a les categories de dades tractades en relació a l'assoliment de la finalitat perseguida amb les majors garanties possibles.

3.3.7. Encarregats del tractament i comunicació de dades

La creació de nous canals de comunicació telemàtica per a pacients i residents per combatre l'estat d'isolació d'aquests adaptats a la situació de pandèmia per COVID-19 implicarà, l'aplicació de tecnologies o serveis propis de la societat de la informació prestats per tercers proveïdors d'aquests serveis. El caràcter predeterminat de les tecnologies i condicions d'accés al servei provocarà, així mateix, que la capacitat del responsable del tractament d'establir les instruccions sobre la manera en la que es realitzarà el tractament de les dades sigui molt limitada, havent d'acceptar, en la majoria d'ocasions, les condicions generals d'accés i prestació del servei establertes pel proveïdor.

En aquest sentit, les pràctiques adequades a seguir pel responsable del tractament passaran per seleccionar el proveïdor que millor s'adeqüi a la manera en que el responsable consideri que les dades han de ser tractades. Per determinar quina opció serà la més adient, el responsable del tractament haurà de realitzar una cerca de proveïdors, establir uns criteris de qualitat i seguretat i avaluar els proveïdors en base aquests criteris a fi de prendre la decisió adequada. Aquests criteris, a més, hauran de cercar un equilibri entre la qualitat i la seguretat i el coneixement d'aquestes solucions per part dels interessats o la facilitat per accedir al servei d'aquests. Així, per exemple, aquells proveïdors que presentin solucions amb alts nivells de seguretat i qualitat, però que requereixin alts nivells de coneixement tècnic o altres requisits per accedir al servei hauran de ser desestimats, buscant sempre l'eina que pugui tenir major discussió i acceptació entre els interessats. En aquest sentit, serà important tenir en compte les categories d'interessats de qui es tractaran les dades, ja que, en cas contrari, es podria donar la situació en que gran part dels interessats quedin exclosos del servei, el que suposaria una discriminació en la prestació dels serveis i, en definitiva, un risc per als drets i llibertats de gran part dels interessats als quals el tractament de dades aniria dirigit en un principi, però que, en un excés de zel per la seguretat de la informació, quedarien exclosos de la prestació de serveis.

3.3.8. Termini de conservació de les dades

Les dades personals tractades estaran subjectes a diferents terminis de conservació en funció de la finalitat vinculada a cada categoria de dades.

Per tant, s'haurà de fer menció expressa pel que fa a les dades personals tractades als efectes de poder establir la comunicació telemàtica entre pacients i residents amb tercers de l'exterior, com els identificadors d'usuari de determinades aplicacions, adreces de correu electrònic, números de telèfon o qualssevol categories de dades tractades addicionalment, hauran de conservar-se únicament mentre es realitzin els tractaments de dades extraordinaris o excepcionals duts a terme a causa de la pandèmia de COVID-19. Així mateix, com a criteri general, les dades relatives a la imatge o so que es tractin en el transcurs de les videotrucades o trucades que es puguin realitzar no hauran de ser conservades, limitant-se el tractament de les dades a aquell que es realitzi en temps real.